
INFORMACJA BIEŻĄCA

NR 4 (38)

31. 12. 2005 r.

SPIIS TREŚCI

I. Z ZAGRANICY

1. „Żydzi Częstochowianie—Współistnienie—Holocaust—Pamięć”..... 3
2. „Wspólne dziedzictwo archiwalne — Sudawia (Suwalszczyzna) w dokumentach archiwów Litwy i Polski”..... 3
3. „Nie po drodze nam z przeciwnikami socjalizmu. W 25-lecie »Solidarności«”..... 4
4. XXXVIII Międzynarodowa Konferencja Okrągłego Stołu Archiwów 4
5. Posiedzenie European Board of National Archivists..... 8
6. Wizyta w archiwum miejskim Szanghaju..... 11
7. Bezpośrednia współpraca archiwalna..... 14

II. Z KRAJU

1. Seminarium Polska–Ukraina — wspólne dziedzictwo..... 15
2. 25 lat „Solidarności”..... 15
3. *Polska w starej fotografii*..... 16
4. VIII Poznański Festiwal Nauki i Sztuki..... 16
5. Szkolenie w zakresie digitalizacji..... 17
6. Ogólnopolska Konferencja Naukowa w Radomiu..... 18
7. Tradycje regionalne — kultura i sztuka Wyszatyc i okolic..... 18
8. „Biało-czerwona i czerwono-biało-czerwona”..... 19
9. „Pozdrowienia z Warszawy”..... 19
10. Uroczysta prezentacja Archiwum Państwowego Dokumentacji Osobowej i Płacowej..... 20

11.	Posiedzenie Rady Archiwalnej.....	20
12.	Nowe dary do zasobu Archiwum Państwowego m.st. Warszawy.....	22
13.	Doroczne spotkanie konserwatorów z archiwów państwowych.....	22
14.	Posiedzenie zespołu naukowego do spraw kształtowania narastającego zasobu archiwalnego w zakresie dokumentacji geologicznej i technicznej.....	23
15.	„Wojsko Polskie 1914–1939 w fotografii”.....	24
16.	Działalność zespołu naukowego ds. dokumentacji wytworzonej przez sądy, prokuraturę i notariat.....	24
17.	Realizacja Wieloletniego Programu Rządowego (Wpr) „Kwaśny Papier.....	25
18.	Z prac Centralnej Komisji Metodycznej.....	26

III. Z ŻYCIA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

1.	Konferencje, sesje, zebrania naukowe.....	27
2.	Szkolenia, komisje metodyczne.....	32
3.	Współpraca z lokalnymi władzami i instytucjami naukowo-kulturalnymi.....	41
4.	Nabytki i darowizny.....	47
5.	Popularyzacja zasobu.....	51
6.	Nowości wydawnicze.....	57
7.	Wizyty.....	57
8.	Nowe siedziby.....	58

IV. NOWOŚCI PRAWNE

1.	Nowości prawne.....	59
----	---------------------	----

V. SPRAWY KADROWE

1.	Nagroda Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych za rok 2005.....	60
2.	Odnaczenia pracowników archiwów państwowych w 2005 r.....	60
3.	Odwołanie dyrektora Archiwum Państwowego w Łodzi.....	61
4.	Powołanie dyrektora Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim.....	61
5.	Mianowania urzędników Służby Cywilnej.....	62

I. Z ZAGRANICY

1. „ŻYDZI CZĘSTOCHOWIANIE—WSPÓLISTNIENIE—HOLOCAUST—PAMIĘĆ”

W dniu 3 listopada 2005 r. w Konsulacie Generalnym RP w Nowym Jorku odbyło się uroczyste otwarcie wystawy pt. „Żydzi Częstochowianie—Współistnienie—Holocaust—Pamięć”, przygotowanej przez Archiwum Państwowe w Częstochowie, Akademię im. Jana Długosza i Muzeum Częstochowskie. Wystawa ta, której polska premiera miała miejsce w Częstochowie w 2004 r., starała się oddać dzieje społeczności żydowskiej oraz jej wkład w życie miasta. Towarzyszyła jej ekspozycja złożona z prac plastycznych uczniów Zespołu Szkół Plastycznych im. J. Malczewskiego, zainspirowanych tematem wystawy. W uroczystości otwarcia uczestniczyli przedstawiciele miasta, wśród których była obecna Elżbieta Surma-Jończyk, dyrektor AP w Częstochowie. Honorowy patronat nad wystawą objął Konsul Generalny RP, Krzysztof W. Kasprzyk, a gościem honorowym był ambasador Izraela w Polsce, Szewach Weiss. Kolejnym, po Nowym Jorku, miejscem jej eksponowania stał się Waszyngton (Russell Senate Office Building).

E. Surma-Jończyk (AP w Częstochowie)

2. „WSPÓLNE DZIEDZICTWO ARCHIWALNE — SUDAWIA (SUWALSZCZYŻNA) W DOKUMENTACH ARCHIWÓW LITWY I POLSKI”

W dniu 11 listopada 2005 r. w mariampolskim Centrum Kultury (Litwa) miało miejsce otwarcie wystawy pt. „Wspólne dziedzictwo archiwalne — Sudawia (Suwalszczyzna) w dokumentach archiwów Litwy” i Polski”. Zorganizowały ją archiwa litewskie (Litewskie Państwowe Archiwum Historyczne, Litewskie Centralne Państwowe Archiwum, Archiwum Powiatowe w Kownie) i polskie (AP w Suwałkach, AP w Białymstoku, AGAD), które udostępniły materiały archiwalne oraz ich kopie ze swoich zbiorów. Ekspozycję tworzyło około 50 obiektów, prezentowanych w postaci oryginałów oraz fotokopii dokumentów powstałych w okresie od XVI w. do 1918 r. nawiązujących tematycznie do dziejów Suwalszczyzny i jej mieszkańców w różnych okresach historycznych. Szczególną rolę w jej przygotowaniu odegrały: Archiwum Państwowe w Suwałkach oraz Archiwum Powiatowe w Mariampolu, gospodarz imprezy.

W uroczystości otwarcia wystawy wzięli udział m.in.: prof. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, prof. Władysław Stępiak, Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, Vidas Grigoraitis, Dyrektor Generalny Departamentu Archiwów Litwy, Rimvydas Urbonavicius, dyrektor Archiwum Powiatowego w Mariampolu, oraz przedstawiciele polskich i litewskich archiwów państwowych. W trakcie ceremonii prof. Daria Nałęcz przekazała archiwom litewskim 45 000 klatek mikrofilmów Metryki Litewskiej wraz z opisami zawartości.

3. „NIE PO DRODZE NAM Z PRZECIWNIKAMI SOCJALIZMU. W 25-LECIE »SOLIDARNOŚCI«”

W dniu 15 listopada 2005 r. w salach Państwowego Muzeum Etnograficznego we Lwowie (Ukraina) otwarto wystawę objazdową pt. „Nie po drodze nam z przeciwnikami socjalizmu. W 25-lecie »Solidarności«”. Wystawę tę przygotowało Archiwum Państwowe m. st. Warszawy we współpracy z Muzeum Woli i Zarządem Regionu Mazowsze NSZZ „Solidarność” oraz Konsulatem Generalnym RP we Lwowie. Na wystawie zaprezentowano plakaty, fotografie, druki ulotne, znaczki, koperty okolicznościowe i inne materiały przedstawiające przeobrażenia, jakie zaszły w Polsce od czasów władzy Edwarda Gierka poprzez bunt robotników w Radomiu i Ursusie, powstanie demokratycznej opozycji, narodziny „Solidarności”, okres stanu wojennego, obrady okrągłego stołu i w rezultacie wybory w roku 1989. Wystawa czynna była do 13 grudnia 2005 r. w godzinach pracy Muzeum.

D. Skorwider-Skiba (AP m.st. Warszawy)

4. XXXVIII MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA OKRĄGŁEGO STOŁU ARCHIWÓW

W Abu Dhabi w ostatnich dniach listopada (26–30) 2005 r. miały miejsce obrady Międzynarodowej Konferencji Okrągłego Stołu Archiwów. Merytoryczna część konferencji poświęcona była działalności archiwów w epoce globalizacji („Records and Archives in a Global Age”). Mówiono o tym głównie w czasie drugiej sesji („The Social Responsibility of Key Players in Globalization: Multinational and Intergovernmental/International Non Governmental Organizations”). Jej organizatorzy wyszli z założenia, że międzynarodowe organizacje gospodarcze, odgrywające ważną rolę w życiu współczesnych społeczeństw, wytwarzają dokumentację, która może z łatwością ulec zniszczeniu lub rozproszeniu w wyniku często zachodzących zmian. Dlatego zwrócili uwagę na potrzebę, dostrzeżoną już przez ONZ (The UN Global Compact Initiative), zobowiązania kompanii międzynarodowych do zabezpieczania i udostępniania ich zbiorów archiwalnych.

Programowy referat wygłosił Hans Eyvind Nass z Norwegii („Documenting Society: Business Archives »Globalization« Responsibility”). Wskazał na konieczność ustalenia zasad prowadzenia i przechowywania archiwów, wytworzonych przez organizacje o zasięgu światowym (worldwide companies), które jako część dziedzictwa ludzkości i ważny element naszej wiedzy na temat zachodzących na świecie procesów, podlegać winny określonym regułom udostępniania. Występuje tu problem relacji pomiędzy władzami narodowymi a zarządami organizacji o zasięgu międzynarodowym, czy nawet światowym. Zdaniem autora, te pierwsze nie powinny rezygnować ze starań o właściwe prowadzenie i zabezpieczanie archiwów podmiotów międzynarodowych. Ważną rolę w tym zakresie powinna pełnić także Międzynarodowa Rada Archiwów, współpracująca z UNESCO, Międzynarodowym Funduszem

Walutowym, czy Bankiem Światowym. Wątki te kontynuował Dave Logan z USA („The Globalization of Public and Private Economy and its Impact on the Information Society”), wzywając niemal alarmistycznie, do podjęcia wzmożonych działań na rzecz zabezpieczenia dla przyszłych pokoleń badaczy źródeł do poznania naszych czasów i zaznaczając, że w warunkach globalizacji zawód archiwisty staje się bardzo ważny.

Bardziej rzeczowy był referat Cheryl L. Pederson na temat ochrony danych osobowych w warunkach globalizacji („Data Privacy and Protection in Corporations”), w którym wątki dotyczące zabezpieczenia danych w systemach informatycznych (np. banków) mieszały się z ochroną danych, właściwych dla korporacji międzynarodowych. Także Elizabeth W. Adkins (naczelną archiwistka Forda) w swoim referacie na temat wpływu globalizacji na zarządzanie dokumentacją korporacji międzynarodowych („The Impact of Global Legal, Regulatory and Social Trends on Lifecycle Management of Corporate Records”) zawarła tezę o konieczności uwzględniania wymogów archiwistyki, prawa dostępu do informacji, ale przy poszanowaniu zasady prywatności w funkcjonowaniu tych instytucji.

Więcej referatów przedstawiono w ramach sesji „Records and Archives, Essential for Good Governance and Development”. Wstępem do niej był wspólny referat Rosa Gibbsa, szefa Archiwum Narodowego Australii, i Desa Pearsona, szefa państwowej komisji kontroli w tym państwie, na temat współpracy tych instytucji w zakresie nadzoru nad narastającym zasobem archiwalnym. Z kolei Xiaomi An, Renmin University of China, analizując znaczenie korporacji międzynarodowych dla ogólnego postępu cywilizacyjnego, zwróciła uwagę na problemy pojawiające się przy stosowaniu metod tradycyjnej archiwistyki w stosunku do tego typu aktotwórców. Wystąpiła z apelem o opracowanie globalnego programu zarządzania dokumentacją i informacją korporacji międzynarodowych. Do tych wątków nawiązała Mai Mohammed Al-Khalifa, szejkini z Królestwa Bahrajnu, mówiąc o potrzebie zapewnienia zasady dostępności do informacji, zawartych w aktach publicznych aktotwórców. Aida Luz Mendoza Navarro, były szef Archiwum Narodowego Peru, wygłosiła referat, którego zasadniczym wątkiem była walka z korupcją, możliwa do prowadzenia dzięki właściwemu zarządzaniu dokumentacją i zapewnieniu dostępu do niej („Transparency versus Corruption. A Policy for Protecting Records and Archives”). Wśród referentów byli obecni również przedstawiciele wielkiego biznesu, Didier Bondue i Olivier Boisboissel z Francji, którzy wspólnie przedstawili tekst na temat „Archives at Service of Business Management and Strategy: New Approaches by Saint Gobain and Sanofi Aventis”.

Tematem trzeciej sesji konferencji były problemy dotyczące zagrożeń występujących dla zbiorów archiwalnych („A Challenge for the Future: Learning from Events of Global Significance”). Obrady rozpoczął Joan van Albada, Sekretarz Generalny Międzynarodowej Rady Archiwów, koncentrując uwagę na działalności International Committee of the Blue Shield, którego jest przewodniczącym. Wystąpił także z propozycją stworzenia w ramach MRA centrum informacji i przeciwdziałania zagrożeniom. Temu tematowi poświęcony był referat Hartmuta

Webera, prezydenta Bundesarchiv, który omówił zalecenia zawarte w raporcie na temat archiwów w Unii Europejskiej. W jego wystąpieniu znalazło się kilka odwołań do polskich doświadczeń, związanych z powodziami oraz informacje na temat przygotowań do utworzenia czterech centrów kompetencji i szybkiego reagowania na wypadek zagrożeń, z których jedno zorganizować mają archiwa polskie. Warunkiem podjęcia działań w tym kierunku są jednak decyzje finansowe Komisji Europejskiej odnośnie przeznaczenia na ten cel odpowiednich środków.

W ramach tej sesji Saad Bashir Eskander, szef archiwów Iraku, przedstawił informację o zastraszających stratach instytucji kultury tego kraju poniesionych wskutek działań wojennych w 2003 r. (Archiwum Narodowe utraciło 60 % swych zbiorów, a Biblioteka Narodowa 25 %). Wśród działań mających na celu chociaż częściowe złagodzenie skutków tych tragicznych wydarzeń wymienił program mikrofilmowania akt dotyczących Iraku, który podjęto w Wielkiej Brytanii. Strona iracka czyni starania o zawarcie takich porozumień także z innymi krajami, w tym z Turcją, Iranem i Indiami. Z istotną pomocą pospieszyło Irakijczykom Ministerstwo Kultury Czech, które dostarczyło wyposażenie pracowni reprograficznej oraz przeszkoliło czterech pracowników w tym zakresie. Uczestnicy obrad z zainteresowaniem wysłuchali też referatu Dyrektora Generalnego Archiwum Narodowego Indonezji na temat katastrofy tsunami, które nawiedziło ten rejon świata w 2004 r. („Recovering from Tsunami — the Consequences for Recordskeeping”).

W ramach tego samego bloku tematycznego Ross Gibbs scharakteryzował działania ratunkowe podejmowane w odniesieniu do informacji udostępnianych za pośrednictwem stron internetowych („Archiving Web Sites: The Australian Experience”). Uznając wartość i znaczenie stron internetowych w funkcjonowaniu państw i życia społeczeństwa Archiwum Narodowe i Biblioteka Narodowa Australii opracowały wskazówki postępowania ze stronami internetowymi jako specyficzną formą publikacji. Zasługą tych instytucji jest także odpowiednie oprogramowanie, pozwalające na archiwizowanie stron internetowych, jednakże pod warunkiem, że posiadają one trwały format. Są to jednak działania przynoszące jak dotąd ograniczone rezultaty. Powstały z inicjatywy Archiwum Narodowego program „Australasian Digital Recordkeeping Initiative”, realizowany we współpracy z instytucjami Nowej Zelandii, zmierza do ujednolicenia postępowania w zarządzaniu zdigitalizowanymi dokumentami na tym obszarze. Cykl ten zakończyło wystąpienie Ansa M. Haddada z Dubaju, który odpowiada w tym emiracie za strony internetowe jego władz (poratal: www.dubai.ae).

W części drugiej konferencji obradowało Zgromadzenie Ogólne MRA. Program obrad obejmował aż 25 punktów. Część z nich miała ściśle formalny charakter, nie przysparzając żadnych problemów. Nie powinno się do nich zaliczać wystąpienia programowego nowego przewodniczącego, wskazującego na potrzebę kontynuacji i poszerzenia roli tej organizacji, jako światowej płaszczyzny kontaktów i współpracy archiwów. Przedstawiona przez prof. Mikoletzkiego filozofia sprowadzała się do stwierdzenia, że w sytuacji gdy MRA znajduje się w

głębokim kryzysie finansowym (posiadane środki z trudem mają wystarczać na utrzymywanie stałego Sekretariatu, którego skład personalny ostatnio zredukowano likwidując stanowisko communication and publication officer, a co w dalszej konsekwencji oznaczać może rezygnację z druku czasopisma „Comma”) to jej członkowie winni przejąć cały ciężar realizacji zadań merytorycznych.

Władze MRA (Executive Board) upatrują poprawy sytuacji w zmianach organizacyjnych we własnych szeregach (powołanie nowej funkcji — Vice President Marketing and Promotion, powierzonej gospodarzowi spotkania, szefowi centralnego archiwum państwowego Zjednoczonych Emiratów Arabskich, dr Abdulla El Reyes) oraz w zmianach zasad finansowania organizacji. W tym celu powołano grupę ekspertów (szef Hans Eyvind Naess, Maygene Daniels, Tom Connors, Didier Graange, Joan van Albada, Cheryl Pederson, Mitsuoki Kikuchi, Thomas Hickerson, Marcel Caya), której raport przedstawiono w trakcie posiedzenia (Report by Task Force ICA's Revenue Structure). Wypływał z niego następujący wniosek: minimalny budżet MRA zapewniający funkcjonowanie Sekretariatu i realizację podstawowych programów musi wynieść 800 000 Euro, którą to kwotę zapewnić winna grupa ok. 50 państw (Guarantee Group). Zasadnicza wysokość składek miałaby zostać określona na poziomie 5000–100 000 Euro. Państwa płacące mniej wnosząby do budżetu MRA rocznie 300, 2000 lub 4000 Euro. Uzupełnieniem dla tego budżetu byłby, rozwinięty w stosunku do istniejącego obecnie, system dobrowolnych świadczeń (np. aktualnie Francja i Kanada opłacają pensje zastępców Sekretarza Generalnego), lub też wykonywanie na rzecz MRA określonych prac oraz podejmowanie inicjatyw programowych. Autorzy raportu zaproponowali również podwyższenie płatności ponoszonych przez innych niż archiwa narodowe członków MRA. I tak, członkowie kategorii B (stowarzyszenia archiwistów) płaciliby roczne składki w przedziale 100 Euro (50 członków)—2000 Euro (ponad 2000 członków), co np. dla Stowarzyszenia Archiwistów Polskich oznaczałoby 1000 Euro, gdyby te propozycje przyjęto. W trakcie posiedzenia w Abu Dhabi nie podjęto jednak ostatecznych decyzji. Ustalono, że propozycje zostaną ponownie omówione w trakcie następnej CITRA. Przedstawiciele archiwów narodowych i stowarzyszeń archiwistów obradujący w stolicy Zea uporać się musieli w pierwszej kolejności z budżetem na rok 2006. Został on przyjęty w wersji zaproponowanej przez Sekretariat MRA.

Akceptację budżetu, poprzedziły wystąpienie prof. Darii Nałęcz, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, oraz ożywiona dyskusja uczestników posiedzenia. Prof. Nałęcz zakwestionowała sposób, w jaki przedkładane są budżety Zgromadzeniu Ogólnemu MRA. Zwróciła uwagę na potrzebę takiej konstrukcji budżetów, której podstawą będzie finansowanie konkretnych projektów i zadań, a nie opłacanie prawie wyłącznie funkcjonowania Sekretariatu. Wskazała także na potrzebę pozyskiwania innych, poza składkami członkowskimi, środków na działalność MRA. Wywołana tym wystąpieniem dyskusja była bardzo ożywiona. Wyniki głosowania zaskoczyły Sekretariat — nigdy dotąd tak znaczna liczba członków MRA nie wyraziła sprzeciwu i wątpliwości wobec polityki prowadzonej przez tę organizację.

Raczej bez echa, co może być zapowiedzią rzeczywistego kryzysu MRA, przeszło wystąpienie przewodniczącego Programm Committee na temat realizowanych przez różne zespoły i osoby projektów (powołanych na miejsce istniejących poprzednio komitetów merytorycznych). Wynika z niego, że znacznie spadła ranga projektów prowadzonych pod auspicjami MRA.

Konferencja zakończyła się przyjęciem kilku rezolucji. Pierwsza z nich dotyczy apelu o rozszerzenie przyjętego przez UNESCO na dzień 27 października International Day on Audiovisual Archives na Międzynarodowy Dzień Archiwów w ogóle. Kolejne rezolucje poświęcono roli archiwów w zwalczaniu ubóstwa i działaniach na rzecz rozwoju (Resolution on Good Governance and Development), zobowiązaniu korporacji międzynarodowych do działania na rzecz postępu ogólnego (Resolution on the Social Responsibility of Corporations) oraz przeciwdziałaniu skutkom klęsk żywiołowych (Resolution on Disaster Prevention and Recovery). Ostatnia z tych rezolucji zawiera apel o tworzenie narodowych komitetów Blue Shield, którego aktualnym przewodniczącym jest Sekretarz Generalny MRA.

Interesujący przebieg miały również posiedzenie Komitetu Wykonawczego Sekcji Profesjonalnych Stowarzyszeń Archiwalnych oraz spotkanie Zgromadzenia Ogólnego Delegatów Stowarzyszeń Archiwalnych. I na tej płaszczyźnie pojawiły się problemy, występujące w trakcie obrad Zgromadzenia Ogólnego MRA. Spotkania te posłużyły do upowszechnienia informacji o przygotowaniach do VII Europejskiej Konferencji Archiwów, która obradować będzie w Warszawie w maju 2006 r.

D. Nałęcz, W. Stępiak (NDAP)

5 POSIEDZENIE EUROPEAN BOARD OF NATIONAL ARCHIVISTS (EBNA)

Przed rozpoczęciem obrad w Londynie wszyscy uczestnicy spotkania mieli możliwość zwiedzenia siedziby the National Archives. Warunki, w jakich przechowuje się 170 km bieżących półek z dokumentami, przy zatrudnieniu 550 osób (z których 80 pracuje w czytelnich i punktach informacyjnych), zainteresowały wszystkich członków EBNA. Gospodarze szczególną uwagę zwrócili na przedstawienie warunków udostępniania zbiorów, liczących 8,5 mln jednostek archiwalnych. Mówili też o polityce mikrofilmowania i skanowania, czym rocznie obejmuje się ok. 500 tys. j.a. Nowością, wprowadzoną w polityce udostępniania, jest zezwolenie czytelnikom na bezpłatne kopiowanie potrzebnych im materiałów przy użyciu aparatów cyfrowych. Sprzęt ten musi być jedynie sprawdzony przez obsługę (eliminacja naświetlania), a czytelników zobowiązuje się poszanowania praw autorskich TNA.

Gospodarze zaprezentowali również elektroniczny system informacyjny tego archiwum na przykładzie programu „Access to Archives” (A2A), zawierającego katalogi zbiorów w formacie EAD (system ogólnobrytyjski), oraz „the National Archives Catalogue” — bazy danych zawierającej 9,6 mln rekordów o zbiorach własnych

(www.nationalarchives.gov.uk/catalogue). W odniesieniu do zdigitalizowanej już części zbiorów wprowadzono kolejny program, pozwalający odpłatnie (3,5 £ za dokument) na czytanie treści archiwaliów (DocumentsOnline). Jak dotąd programem tym objęto dokumentację interesującą genealogów.

Obrady EBNA (17–18 XI 2005 r.) otworzyła Natalie Ceeney, nowy szef the National Archives (Chief Executive), podkreślając w wygłoszonej prezentacji to, co słuchacze wcześniej już mogli obejrzeć w trakcie zwiedzania. Tematem zasadniczym spotkania była realizacja zaleceń raportu europejskiego na temat archiwów w Unii. Jako pierwszy głos zabrał Frank Brady z Komisji Europejskiej („Progress on the European Report”), zwracając uwagę na planowane utworzenie European Archives Group (EAG). Ciało to miałyby być powołane przez Komisję Europejską (KE), a kandydatów do niego zgłaszałyby szefowie służb archiwalnych państw członkowskich oraz Bułgarii i Rumunii. Zadaniem tej grupy, realizowanym w ciągu trzech lat, miałyby być nadzór nad realizacją priorytetów wymienionych w raporcie i przyjętych przez władze Unii. KE pokrywać miałyby w całości koszty dwóch posiedzeń w roku. Po trzech latach działalności EAG przedłożyć miałyby KE raport ze swej działalności.

Wystąpienie to wywołało dyskusję. Rozpoczął ją prof. Władysław Stępiak, zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, wskazując na prawa autorskie EBNA do raportu i podnosząc problem finansowania zawartych w nim projektów, w czym KE uczestniczyć dotąd nie chciała. W podobnym duchu wystąpili szefowie archiwów narodowych Francji i Niemiec. W odpowiedzi padły zapewnienia, że Brady będzie czynił, co w jego mocy, by znalazły się środki finansowe na realizację priorytetów zawartych w raporcie.

Resztę dnia wypełniło omawianie sprawozdań przewodniczących grup roboczych realizujących poszczególne priorytety. Hartmut Weber, kierujący zespołem zajmującym się przeciwdziałaniem skutkom klęsk żywiołowych („Disaster Prevention”), przypomniał, że jest to program, na który potrzeba 2,6 mln Euro. W jego wystąpieniu zasługują na szczególną uwagę punkty dotyczące utworzenia czterech centrów kompetencji i szybkiego reagowania, w czym uwzględniana jest Polska, oraz informacje o normie ISO 11799:203 Information and Documentation — Documentation Storage Requirements for Archive and Library Materials. Annex C. Disaster Preparedness. Ważne znaczenie dla zebranych miały też informacje, dotyczące organizacji zabezpieczeń na wypadek klęsk żywiołowych, które wprowadzono w Niemczech.

Kolejne sprawozdania (Richard Blake z TNA, „DLM Forum — Revising MOREQ: a Report on the Scoping of MOREQ2”; Bill Stocking z TNA, „EU Internet Gateway/Portal” „ – program realizowany z udziałem NDAP; Martine de Boisdeffre „Legal database/Watchdog Function”) nie wywołały większej dyskusji.

Z aktywnym udziałem Polski (Anna Czajka, Centralne Laboratorium Konserwacji

Archiwaliów) prowadzi prace grupa kierowana przez Tomasa Lidmana, szefa Archiwum Narodowego Szwecji. Wyniki tej pracy i proponowane działania do roku 2007 (organizacja wspólnej konferencji archiwów i bibliotek europejskich na ten temat) zostały pozytywnie ocenione. Prof. Stępiak zwrócił jedynie uwagę na pominięcie w dotychczasowych pracach grupy międzynarodowych norm prawnych i rekomendacji, mających na celu zwalczanie nielegalnego obrotu dobrami kultury.

W drugim dniu obrad najistotniejszym punktem był projekt Europejskiej Biblioteki Digitalnej. Dyskusja skoncentrowała się na zawartości merytorycznej projektu. Rozważono cztery obszary: odtworzenie w przestrzeni wirtualnej pamięci państw europejskich; genealogia i migracje; Europa w zimnej wojnie; europejskie archiwa audio-wizualne. Nie podjęto tematu europejskie dziedzictwo kartograficzne.

Funkcję organizatora pierwszego tematu powierzono prof. Darii Nałęcz. Niestety rozmowa z kilkoma przedstawicielami krajów, zainteresowanych tym projektem nie doprowadziła do żadnych konkluzji. We wnioskach sprawozdania przewodnicząca zespołu zaproponowała zatem, że wątek ten zostanie podjęty po szerszych konsultacjach.

Z zalem należy stwierdzić, że większość krajów nie tylko zgromadziła już informacje o źródłach do własnej historii znajdujących się poza ich granicami, ale nawet je zmikrofilmowała na własny koszt i z własnej inicjatywy. Niemniej, idei „wspólnego dziedzictwa” porzucać nie należy tylko trzeba postawić pytanie, co przez nią rozumiemy. Czy chodzi nam o to, co mamy wspólne, czy o „nasze”, ale poza naszym zwierzchnictwem. Uzyskując stanowisko w tej kwestii należałoby następnie określić głębię informacji, to znaczy, czy ograniczamy się do informacji o zespołach, seriach, inwentarzach, czy dopuszczamy digitalizację obrazów (przykładową?, pełną?). Należałoby również ustalić zakres chronologiczny przedsięwzięcia (czy zawężamy je do historii najnowszej ze względu na łatwość odczytania źródeł, czy cofamy się do epok wcześniejszych, wymagających znajomości paleografii). Wymienione obszary tematyczne niestety nie znajdują się w centrum zainteresowania archiwów, gdyż te wolą pracować nad informacją i digitalizacją materiałów interesujących głównie odbiorców miejscowych, a nie sąsiadów, ponadto obawiają się trudności w pozyskaniu środków finansowych.

W trakcie dalszej dyskusji odniesiono się ponownie do propozycji utworzenia zespołu d/s archiwów. Stwierdzono, iż inicjatywa ta nie powinna przyczynić się do likwidacji EBNA. W skład zespołu winni zaś wejść dyrektorzy archiwów narodowych, którzy mogliby na konkretne tematyczne posiedzenia wysyłać swoich przedstawicieli. Jest to jedyne rozwiązanie, gwarantujące egzekucję i odpowiednią skalę decyzji. Kolejne posiedzenie EBNA zaplanowano na kwiecień 2006 r.

D. Nałęcz, W. Stępiak (NDAP)

6. WIZYTA W ARCHIWUM MIEJSKIM SZANGHAJU

Wizyta w Archiwum Miejskim Szanghaju łączyła się z uroczystym otwarciem w dniu 9 grudnia 2005 r. wystawy „Wisła w dziejach miasta Gdańska i Powiśla oraz współczesna koncepcja rozwoju tego regionu”. W ten sposób zrealizowano jeden z punktów porozumienia, podpisanego przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z władzami Głównego Zarządu Archiwów Chin w sprawie wzajemnej współpracy archiwów obu krajów. Uznano, że jednym z celów tej współpracy będzie przybliżenie społeczeństwom naszych krajów wiedzy na temat historii i czasów współczesnych Polski w Chinach i Chin w Polsce.

Polskę i Chiny dzieli znaczna odległość w sensie geograficznym. Mimo to zainteresowanie historią Chin i ich przebogata kulturą występowało w Polsce w ciągu kilku wieków. To fakt zrozumiały, jeśli uwzględnimy wielką rolę Chin w rozwoju cywilizacyjnym i kulturalnym świata. Podejmując trud przygotowania tej wystawy strona polska liczyła na to, że także w Chinach pojawi się zainteresowanie historią Polski i Polaków.

Gdańsk i Szanghaj łączą więzy bliskiej współpracy, potwierdzone porozumieniem zawartym między władzami obu miast. Łączy je też wiele podobieństw w rozwoju historycznym oraz roli, jaką pełniły przez stulecia. Gdańsk, powstały ok. 980 r., jest dużo młodszy niż Szanghaj, niemniej na warunki europejskie sytuuje się wśród najstarszych istniejących do dnia dzisiejszego dużych miast. A Wisła jako ważny szlak komunikacyjny znana była od czasów najdawniejszych. Pisali o niej w starożytności Marek Agrypa (62–12 r. p.n.e.) oraz Ptolemeusz (II n.e.).

Przypomnienie tych faktów stanowiło wstępną część wystawy prezentującej sceny z historii miasta, rzeki i regionu na tle szerokiej historycznej perspektywy dziejów Polski i Europy. Dla publiczności okazały się interesujące kolejne działy wystawy, poświęcone ewolucji osadnictwa u ujścia Wisły. Pokazały ją ryciny i mapy oraz źródła bogato dokumentujące dzieje Gdańska w okresie XII–XIII w. kiedy to rozwinęła się żegluga rzeczna, oraz w latach uzależnienia od zakonu krzyżackiego 1308–1454, kiedy to więzi z polskim zapleczem zostały zerwane. Dzięki związkom z Hanzą miasto mogło się wprawdzie nieźle rozwijać w tym czasie. Powstałe wówczas liczne imponujące obiekty architektury jak również zgromadzone zasoby materialne nie oddawały jeszcze pełnych możliwości tego regionu. Rozkwit przyniosła dopiero inkorporacja Pomorza Gdańskiego do Polski w 1454 r., która dała początek wojnie 13-letniej z zakonem krzyżackim, wygranej przez Polaków. Gdańsk znów był polski.

Najbujniejszy okres rozwoju regionu zakończył się wraz z rozbiorami państwa polskiego w końcu XVIII. Dokumentowały go dokumenty i ryciny, przedstawiające dzieje polityczne, życie gospodarcze i społeczne na tym ważnym dla Polski terenie. Szczególna rola przypadła temu miastu ponownie w okresie międzywojennym (1918–1939), kiedy to jako Wolne Miasto stał się obiektem rywalizacji polsko-niemieckiej, co doprowadziło m.in. do wybuchu II wojny światowej. Zaczęła się ona napadem niemieckim na Westerplatte w dniu 1

września 1939 r. Wstrząsające są w swej wymowie dokumenty i fotografie przedstawiające sceny walk i zastraszających zniszczeń.

Kolejne prezentowane na wystawie obiekty przypominały o powrocie Gdańska do Polski wraz z zakończeniem II wojny światowej. Wtedy ponownie zaistniały warunki do jego intensywnego rozwoju. Sytuacja miasta i regionu powiązana była jednak z losami całego kraju. By ją zmienić mieszkańcy tego miasta rozpoczęli w 1980 r. akcję strajkową, dając początek procesowi zmian w skali ogólnoeuropejskiej. Nazwa miasta należała wówczas do najczęściej wymienianych miejsc na świecie. Jego obecną sytuację oraz plany rozwoju pokazywały nie tylko plansze z dokumentami i fotografiami, ale także prezentacja multimedialna.

Wystawa ta powstała jako efekt współpracy kilku polskich instytucji (Archiwum Państwowe w Gdańsku, Centralne Muzeum Morskie w Gdańsku i Muzeum Historyczne Miasta Gdańska), której patronował Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych oraz prezydent Gdańska Paweł Adamowicz. Wielość problemów i ilość przedstawionych eksponatów wymagały szerokiego współdziałania wymienionych instytucji. Kustoszymi wystawy byli Jadwiga Klim z Centralnego Muzeum Morskiego i Joanna Bławat z Archiwum Państwowego w Gdańsku.

Zgodnie ze wspomnianym powyżej porozumieniem w maju 2006 r. mieszkańcy Gdańska będą mogli obejrzeć wystawę „Rzeka matka — wczoraj, dzisiaj i jutro rzeki Hiangpu”, przygotowanej przez Archiwum Miejskie Szanghaju.

Otwarcie wystawy miało niezwykle uroczysty charakter. Centralne władze archiwów w Pekinie reprezentował Dyrektor Li Minghua. Gospodarzem uroczystości był natomiast dyrektor miejscowego archiwum Wu Chen. W uroczystości otwarcia uczestniczył Konsul Generalny RP w Szanghaju oraz liczne grono pracowników polskich instytucji i przedsiębiorstw, działających w tym rejonie Chin. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, prof. Daria Nałęcz, szczególne podziękowania skierowała do Wojciecha Sulikowskiego, reprezentującego Chinese-Polish Joint Stock Shipping CO., sponsora tej wystawy.

Pobyty gości z Polski w Szanghaju chińscy gospodarze starali się wykorzystać do zaprezentowania niezwykle dynamicznego rozwoju tego miasta, w tym jego instytucji kulturalnych. Można stwierdzić, że instytucje pamięci w Szanghaju traktowane są przez władze poważnie, a warunki ich działalności uznać należy za wyśmienite. W odniesieniu do Archiwum Miejskiego Szanghaju, posiadającego zbiory liczące 2 600 000 pudeł (ok. 100 stron w każdym z nich), zawierających materiały 2000 zespołów archiwalnych, z których dopiero jedna trzecia jest udostępniana, stwierdzić należy, że jest to instytucja na wskroś nowoczesna. Znamiona tej nowoczesności to w pierwszej kolejności niespotykana gdzie indziej praktyka masowej digitalizacji, pozwalająca na oderwanie miejsca przechowywania oryginałów od miejsca ich udostępniania. W praktyce oznacza to, że archiwum to składa się

z dwóch części — zasadniczej, w której się przechowuje, opracowuje i konserwuje oryginały oraz tej, w której treść dokumentów jest udostępniana. W przypadku Archiwum Miejskiego Szanghaju miejsce udostępnia to reprezentacyjna budowla, zlokalizowana w najbardziej atrakcyjnym punkcie miasta (Bund), gdzie z łatwością docierają tysiące jego gości.

Określenie „goście” nie jest przypadkowe. Ok. 50 % powierzchni tego znacznych rozmiarów, jedenastopiętrowego budynku zajmują bowiem powierzchnie wystawiennicze. Na dwóch piętrach prezentowana jest ogromnych rozmiarów stała ekspozycja „Pamięć miasta — wystawa materiałów archiwalnych na temat rozwoju historycznego współczesnego Szanghaju”. Ta nowoczesnie zorganizowana wystawa, dla przygotowania której wykorzystano najnowocześniejsze formy i możliwości techniczne działalności ekspozycyjnej, uchodzić może za wzór godny naśladowania. Kolejne dwa piętra budynku przeznaczono na wystawy tematyczne i czasowe. Jedno z nich zajęła wystawa polska.

Na czterech kolejnych piętrach mieszczą się czytelnie, w których udostępnia się materiały archiwalne w postaci oryginałów (ta forma udostępniania zanika, wymaga bowiem transportu z odległego zasadniczego gmachu archiwum), kopii elektronicznych oraz audiowizualnej. Ciekawostką są oddzielne pokoje, luksusowo wyposażone w najnowocześniejszy sprzęt, przeznaczone do rodzinnego oglądania filmów (ponad 3000 filmów zdigitalizowano). Archiwum to udostępnia zbiory 10 000 użytkowników rocznie. Jego system informacyjny pozwala także na wykorzystywanie pomocy naukowych, a w części także skanów oryginalnych materiałów archiwalnych, „na odległość” tzn. za pośrednictwem Internetu. Korzystając z adresu: www.archives.sh.cn można z łatwością dotrzeć do wykazu zespołów archiwalnych zawierających polonika.

By zakończyć „wycieczkę” po Oddziale Bund Archiwum Miejskiego Szanghaju należy zwrócić uwagę na dwie rzeczy — piętro mieszczące dobrze wyposażoną salę gimnastyczną oraz inne, jedno z najwyższych, przeznaczone na cele reprezentacyjne, gdzie podejmuje się gości rozpoczynających wizytę w archiwum i skąd rozciąga się jedyny w swoim rodzaju widok — rzeka zatłoczona różnymi pływającymi obiektami, na której drugim brzegu wznosi się słynna wieża telewizyjna z setkami wieżowców o interesujących kształtach.

Szanghaj jest ogromną metropolią, liczącą ponad 20 milionów mieszkańców. Dzieli się na 19 dystryktów, w których działają także agendy Archiwum Miejskiego. Instytucji tej podlega ponad 3 tys. archiwów zakładowych różnych aktotwórców, w tym najważniejszych przedsiębiorstw prywatnych. Z tzw. przedpola przejmuje ono ok. 50 000 pudeł z aktami rocznie. Są one udostępniane po 30 latach od momentu ich wytworzenia, pod warunkiem, że jakieś względy nie nakazują władzom ich utajnienia. Tego aspektu działalności Archiwum Miejskiego Szanghaju szerzej nie ujawniono. Do zdjęcia klauzuli tajności jest upoważniona instytucja, która ją nałożyła.

Wizyta ta stworzyła sprzyjające warunki także do rozmów na temat dalszej

współpracy archiwów polskich i chińskich. Gospodarze przyjęli zaproszenie do udziału w organizowanej przez NDAP i SAP VII Europejskiej Konferencji Archiwów w maju 2006 r. Pewną niedogodność stwarza fakt, że w zbliżonym terminie są sami organizatorami seminarium Sekcji Archiwów Miejskich MRA.

D. Nałęcz, W. Stępnia (NDAP)

7. BEZPOŚREDNIA WSPÓŁPRACA ARCHIWALNA

- IX–X 2005 r. — dr Barbara Berska, AP w Krakowie, uczestniczyła w tzw. Okrągłym Stole Archiwistów Nowojorskich, czyli cyklu szkoleń i spotkań zorganizowanych przez Narodową Radę Archiwów Amerykańskich.
- 21–22 X 2005 r. — dr Krzysztof Kopiński, starszy archiwista z AP w Toruniu, uczestniczył w 7. Editions-wissenschaftliches Kolloquium w Berlinie, zorganizowanym w ramach niemiecko-polskiej grupy dyskusyjnej do spraw edycji źródeł (Deutsch-Polnischer Gesprächskreis für Quellenedition) przez prof. dr. Matthiasa Thumsera (Friedrich-Meinecke-Institut Freie Universität Berlin) i prof. dr. Janusza Tandackiego (Instytut Historii i Archiwistyki UMK Toruń). Na wspomnianej konferencji K. Kopiński wygłosił referat „Geschichtsquellen auf polnischen Internetseiten” (Źródła historyczne na polskich stronach internetowych).
- 15–18 XI 2005 r. — mgr Małgorzata Bochenek z AP w Krakowie przebywała w Lipsku i w Berlinie (Niemcy), gdzie uczestniczyła w spotkaniu naukowo-szkoleniowym mającym na celu poznanie działania instalacji do odkwaszania materiałów archiwalnych i bibliotecznych.
- XI–XII 2005 r. — mgr Joanna Chojecka, zastępca dyrektora AP w Koszalinie, przebywała w oddziale niemieckiego Archiwum Federalnego w Ludwigsburgu (Aussenstelle des Bundesarchivs Ludwigsburg), gdzie w ramach projektu „Program INDEKS Pamięci Polaków Zamordowanych i Represjonowanych przez Hitlerowców za Pomoc Żydom”, którego jednym z partnerów jest NDAP (szczegóły na: www.archiwa.gov.pl), prowadziła kwerendę archiwalną.

W. Chlistowski (AP w Koszalinie), M. Andrasz-Mrożek (AP w Krakowie), B. Herdзин (AP w Toruniu),

II. Z KRAJU

1. SEMINARIUM POLSKA–UKRAINA — WSPÓLNE DZIEDZICTWO

W dniach 6–7 X 2005 r. w Kazimierzu Dolnym odbyło się seminarium pt. „Polska–Ukraina — wspólne dziedzictwo. Współpraca a problem roszczeń”, zorganizowane przez Fundację im. Stefana Batorego. Wzięli w nim udział przedstawiciele polskich i ukraińskich archiwów, bibliotek i muzeów, prezentując problematykę wspólnego dziedzictwa kulturowego z punktów widzenia instytucji polskich oraz ukraińskich. Wystąpienia na seminarium dotyczyły zagadnień polityki restytucyjnej państw po 1989 r. oraz współpracy w tej dziedzinie między instytucjami polskimi i ukraińskimi. Wśród omawianych zagadnień ważne miejsce zajęły kwestie współpracy między archiwami. Prof. Władysław Stępiak, zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, przedstawił problematykę wspólnego polsko-ukraińskiego dziedzictwa archiwalnego. Prof. Heorhij Papakin (Państwowy Komitet Archiwów Ukrainy) omówił wyniki rozmów polsko-ukraińskiego zespołu ekspertów do spraw archiwaliów historycznych Międzyrządowej Komisji Polsko-Ukraińskiej do spraw ochrony oraz zwrotu dóbr kultury utraconych i bezprawnie przemieszczonych podczas II wojny światowej. Dr Jacek Krochmal (NDAP) swoje wystąpienie poświęcił charakterystyce rozmieszczenia materiałów archiwalnych o polskiej proveniencji terytorialnej w zbiorach ukraińskich w kontekście prac polsko-ukraińskiego zespołu ekspertów do spraw archiwów historycznych. Doświadczeniami kierowanych przez siebie archiwów w zakresie współpracy polsko-ukraińskiej podzielili się: Diana Pelc (Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy we Lwowie) i dr Jan Basta (AP w Rzeszowie). W seminarium wzięli udział, włączając się do dyskusji, także dyrektorzy archiwów obwodowych z Iwano-Frankowska (Kateryna Mycan), ze Lwowa (Wiaczesław Kucynda), z Równego (Mykoła Hryhoruk), a także dr Andrzej Biernat, Dyrektor Generalny NDAP, i dr Elżbieta Wierzbicka (AP w Lublinie).

J. Krochmal (ZNA, NDAP)

2. 25 LAT „SOLIDARNOŚCI”

Od sierpnia do połowy października 2005 r. w Archiwum Państwowym w Przemyślu czynna była wystawa poświęcona 25-leciu „Solidarności”. Przedstawiała ona w przystępny sposób genezę związku, jego funkcjonowanie do momentu wprowadzenia stanu wojennego w grudniu 1981 r., okres stanu wojennego w Polsce, czasy tzw. Okrągłego Stołu, czasy współczesne do 2004 r. Dużo miejsca poświęcono historii „Solidarności” Regionu Południowo-Wschodniego (obecnie Regionu Ziemi Przemyskiej). Obiekty tworzące ekspozycję zostały użyczone przez osoby prywatne, ale też pochodziły ze zbiorów NSZZ „Solidarność” Regionu Południowo-Wschodniego oraz zasobu Archiwum Państwowego w Przemyślu.

Wystawa ta była świetną okazją dla wszystkich zainteresowanych najnowszą historią Polski, a w szczególności historią „Solidarności”, do odwiedzenia Archiwum Państwowego w Przemyślu i zapoznania się z przygotowaną ekspozycją, która cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców Przemyśla i okolicy. Z myślą o młodzieży wszystkich pionów szkół pracownicy archiwum przygotowali lekcje tematyczne, które we wrześniu i październiku 2005 r. budziły duże zainteresowanie wśród uczniów i sprawiły, że zdecydowano przedłużyć o dwa tygodnie dostępność ekspozycji.

Następnie wystawę wypożyczono do Przeworska, gdzie wzbogacona o prywatne pamiątki mieszkańców miasta została zaprezentowana w Miejskim Domu Kultury. Była ona dostępna dla zainteresowanych w okresie 11–25 XI 2005 r. i stanowiła hołd złożony ludziom i wydarzeniom z minionych 25 lat. Również w Przeworsku nie zawiedli zwiedzający, zarówno ci, którzy bezpośrednio tworzyli „Solidarność”, jak i najmłodszy, którym należało wyjaśnić czym był stan wojenny, życie na kartki i szeroko rozbudowany system inwigilacji.

Izabela Glesmer (AP w Przemyślu)

3. POLSKA W STAREJ FOTOGRAFII

W dniu 13 października 2005 r. o godzinie 12.00 w Sali Balowej Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie przy ul. Długiej 7 odbyła się uroczysta promocja wydawnictwa albumowego pt. *Polska w starej fotografii*, wydanego dzięki współpracy między Wydawnictwem „BOSZ” z archiwami państwowymi. Jest to publikacja niezwykła bo przypomina jak wyglądały polskie drogi, miasta, wioski sto lat temu, jakie postaci, twarze, stroje uchwycił obiektyw starego aparatu. Ale także jakie wydarzenia, zwyczaje, miejsca zachowały się na pożółkłych, wyblakłych, ale jakże fascynujących fotografiach, wydobytych ze zbiorów Archiwów Państwowych. Wspomniany album obejmuje kilkaset starych fotografii wykonanych na przestrzeni niemalże stulecia, które pokazują dzień codzienny mieszkańców ziem polskich w drugiej połowie XIX w. oraz w II Rzeczypospolitej. Przedstawia wszelkie aspekty życia Polski i Polaków zarejestrowane obiektywem zarówno profesjonalnych fotografów jak i amatorów.

Wydawnictwo „BOSZ”

4. VIII POZNAŃSKI FESTIWAL NAUKI I SZTUKI

W dniach 12–15 października 2005 r. odbywał się w Poznaniu VIII Poznański Festiwal Nauki i Sztuki. Było to spotkanie młodzieży szkolnej i osób prywatnych z dorobkiem naukowym poznańskich uczelni, PAN, instytutów badawczych, muzeów i bibliotek oraz z dorobkiem ludzi sztuki. Patronat nad festiwalem sprawowało Kolegium Rektorów Miasta Poznania, któremu przewodniczył rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, prof. dr hab. Stanisław Lorenc. Tegoroczna edycja festiwalu odbywała się pod hasłem „Ucz się od

najlepszych”.

W VIII edycji festiwalu uczestniczyło również Archiwum Państwowe w Poznaniu. Udział archiwum zainaugurował jego dyrektor mgr Henryk Krystek wygłaszając w Ośrodku Nauki PAN wykład na temat „ABC archiwum bieżącego, czyli jak zorganizować i prowadzić obsługę archiwalną w firmie”. Natomiast w siedzibie archiwum przygotowano wystawę pt. „Poznaj swoje korzenie — zbuduj drzewo genealogiczne”. Jej autorami byli: mgr Monika Proniewicz, mgr Michał Radomski, mgr Elżbieta Rogal, mgr Hanna Staszewska-Katolik i mgr Maciej Zdunek.

W okresie festiwalu archiwum przyjęło około 200 gości — uczniów, studentów, osoby prywatne, którym umożliwiono kontakt ze źródłami archiwalnymi poprzez cykl wykładów i ćwiczeń praktycznych. W ramach tego cyklu mgr Mariusz Jankowski przeprowadził zajęcia dla uczniów gimnazjów i liceów, których celem było zainteresowanie słuchaczy metodami poszukiwania przodków oraz możliwością opracowania drzewa genealogicznego własnej rodziny. Te same grupy mogły następnie wziąć udział w warsztatach, przygotowanych przez mgr. Stefana Olejniczaka, uczących czytania źródeł w neogotyku, piśmie powszechnym dla XIX-wiecznych akt stanu cywilnego. „Czytać każdy może, nawet źródła archiwalne” to hasło przyświecające zarówno warsztatom S. Olejniczaka, jak i mgr Zofii Wojciechowskiej, która próbowała nauczyć uczniów liceów oraz studentów historii i polonistyki UAM w Poznaniu czytania łacińskich i polskich tekstów powstałych w okresie XIII–XVI w. Zajęcia te odbywały się zarówno w siedzibie archiwum, jak i na terenie poznańskiego uniwersytetu.

Z. Wojciechowska (AP w Poznaniu)

5. SZKOLENIE W ZAKRESIE DIGITALIZACJI.

W dniach 18–20 października 2005 r. w Archiwum Państwowym w Lublinie odbyło się szkolenie w zakresie digitalizacji. Wzięło w nim udział 30 pracowników archiwów. Szkolenie prowadzili: R. Magryś i M. Krzykała z AP w Lublinie, B. Rassalski z AP w Bydgoszczy i J. Szczygieł z AAN. Sprzęt do jego prowadzenia użyczyły firmy: Alfa-Copy (Warszawa), Service (Warszawa), Auto ID (Kraków) i Comp (Lublin). W sumie dostarczyły one 10 urządzeń skanujących i 12 komputerów. Pozostały sprzęt był własnością AP w Lublinie. W trakcie szkolenia przedstawiono różne zagadnienia m.in.: ogólne rozumienie pojęcia „digitalizacja”, warunki techniczne, sprzęt służący do digitalizacji, jego stosowanie w odniesieniu do różnych rodzajów dokumentacji, przygotowanie archiwaliów do skanowania oraz sposób postępowania z nimi w trakcie procesu digitalizacji, możliwości OCR i zasady przechowywania informacji cyfrowej. Uczestnikom przekazano publikację *Obrazowanie cyfrowe zbiorów fotograficznych. Fundamenty standardów technicznych*, wydaną w ramach programu SEPIA, a także polskie tłumaczenie tekstu *Preservation Issues in Digitizing*

Historical Photographs. Materiały prezentowane w trakcie szkolenia oraz inne dotyczące digitalizacji mają być opublikowane i przekazane do archiwów państwowych.

Szkolenie zakończyło się testem sprawdzającym wiadomości uczestników. Wyniki ankiety oceniającej szkolenie wskazały na potrzebę dalszych szkoleń, nawet kilku w ciągu roku, w zakresie konkretnych zagadnień, a w szczególności w zakresie obsługi sprzętu posiadanego przez archiwa w celu uzyskania jak najlepszych wyników jego wykorzystania oraz stosowania programów do obróbki graficznej cyfrowych kopii dokumentów. Podkreślano konieczność szkoleń praktycznych w mniejszych grupach i lepszego doboru uczestników, szczególnie takich, którzy faktycznie zajmowaliby się tymi zadaniami w archiwum, co zwiększałoby ich motywację do czynnego uczestnictwa w zajęciach.

A. Laszuk (COIA, NDAP), R. Magryś (AP w Lublinie)

6. OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA W RADOMIU

Archiwum Państwowe w Radomiu wraz z Muzeum Niepodległości, Ludowym Towarzystwem Naukowo-Kulturalnym, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, Fundacją „Polonia Restituta” i Wyższą Szkołą Humanistyczną im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku uczestniczyło w organizacji ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „Początek drogi. Rok 1905 w Królestwie Polskim jako zaranie niepodległości i rewolucji społecznej”. Konferencja ta odbyła się na początku listopada (3–4, 7) 2005 r. Dwa pierwsze dni obradowano w Warszawie, natomiast trzeciego dnia uczestnicy spotkali się w Radomiu.

W trakcie konferencji wygłoszono 33 referaty, przygotowane przez pracowników m.in. Instytutu Historii PAN, Uniwersytetów: Łódzkiego, Warszawskiego, Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach. Dotyczyły one szeroko rozumianego zagadnienia rewolucji, ale z naciskiem na treści niepodległościowe akcentowane podczas jej trwania.

Uczestnicy obrad oraz zaproszeni goście mogli zwiedzić wystawę, przygotowaną przez pracowników archiwum, na której zaprezentowano kilkadziesiąt plakatów, afiszów i druków ulotnych, a także wydawnictwa prasowe i dokumenty, związane z tematyką konferencji.

S. Piątkowski (AP w Radomiu)

7. TRADYCJE REGIONALNE — KULTURA I SZTUKA WYSZATYC I OKOLIC

W dniu 7 listopada 2005 r. w Archiwum Państwowym w Przemyślu otwarto wystawę prac lekarza medycyny Antoniego Jarocho, zorganizowaną wspólnie przez Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w Przemyślu i Archiwum Państwowe w Przemyślu.

Składały się na nią wykonane własnoręcznie przez autora plansze z fotografiami regionu, opisem obyczajów lokalnych, a także prezentujące historię i kulturę mieszkańców

wsi Wyszatyce. Całość wzbogaciły księgi metrykalne z miejscowości i okolicy, mapy i operaty oraz wycinki prasowe pochodzące z zasobu Archiwum Państwowego w Przemyślu.

Wystawa pokazywała zwiedzającym klimaty, historię i kulturę Wyszatyc jako „małej ojczyzny”, której nieliczne ślady zachowały się do dnia obecnego. Zainteresowani mogli zapoznać się z ginącą historią, opisaną przez mieszkańca Wyszatyc, twórcę i dyrektora nieistniejącego już Muzeum Kultury Ludowej w Wyszatycach, a zarazem lekarza medycyny Antoniego Jarocho.

Izabela Glesmer (AP w Przemyślu)

8. „BIAŁO-CZERWONA I CZERWONO-BIAŁO-CZERWONA”

W dniu 8 listopada 2005 r. o godzinie 12.00 w siedzibie Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie przy ul. Długiej 7 miało miejsce uroczyste otwarcie wystawy pt. „Biało-czerwona i czerwono-biało-czerwona. Z dziejów stosunków polsko-austriackich w XIV–XX w.” Wystawa ta była wspólną inicjatywą archiwów Polski i Austrii, zrealizowaną z okazji przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w maju 2004 r. Jej autorzy, wykorzystując podobieństwo flag narodowych obu państw, przedstawili związki Polski i Austrii od średniowiecza do czasów współczesnych w postaci dwu równoległych ekspozycji prezentowanych jednocześnie w Wiedniu i w Warszawie. Składały się nań obiekty pochodzące ze zbiorów polskich i austriackich, które oddawały różnorodność wzajemnych relacji od czternastowiecznego dokumentu w sprawie planowanego małżeństwa Jadwigi Andegaweńskiej, następczyni tronu polskiego, z księciem Wilhelmem Habsburgiem począwszy poprzez dokumentujące rolę wojsk cesarskich, wspierających Polaków w walkach z potopem szwedzkim, czy wkład sił polskich w zwycięstwo nad Turkami pod Wiedniem w 1683 r., aż po czasy współczesne — austriackie echa wprowadzenia stanu wojennego czy obrad Okrągłego Stołu. Wystawie towarzyszył katalog wydany pod takim samym tytułem.

J. Gaul (AGAD)

9. „POZDROWIENIA Z WARSZAWY”

W dniu 9 listopada 2005 r. w Łazienkach Królewskich w Warszawie otwarto wystawę przygotowaną przez Stowarzyszenie Przyjaciół Archiwum Państwowego m. st. Warszawy i Archiwum Państwowe m. st. Warszawy pt. „Pozdrowienia z Warszawy”. Wystawa eksponowana była wcześniej w Szwecji i Słowenii. Na wystawie przedstawiono obraz Warszawy międzywojennej, ukazanej na pocztówkach wydanych do 1939 r. Kuratorem wystawy i autorem scenariusza była mgr Małgorzata Sikorska. Wystawie towarzyszyła prezentacja multimedialna oraz publikacja „Pozdrowienia z Warszawy”, przygotowana dzięki wsparciu finansowemu Miasta Stołecznego Warszawy.

10. UROCZYSTA PREZENTACJA ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO DOKUMENTACJI OSOBOWEJ I PŁACOWEJ

W dniu 24 listopada 2005 r. odbyła się uroczysta prezentacja Archiwum Państwowego Dokumentacji Osobowej i Płacowej. Na zaproszenie prof. dr hab. Darii Nałęcz, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, i mgr inż. Wiesławy Majak, Archiwum Państwowego Dokumentacji Osobowej i Płacowej do Milanówka przybyli przedstawiciele władz centralnych i lokalnych. Profesor Daria Nałęcz w krótkim przemówieniu przedstawiła genezę powstania tak specjalistycznego archiwum jakim jest archiwum w Milanówku. W ciepłych słowach skierowanych do pracowników archiwum, pani profesor podziękowała za trud włożony w tworzenie nowej jakości specjalistycznych usług archiwalnych.

Burmistrz Milanówka Jerzy Wysocki wyraził satysfakcję z powołania archiwum na terenie miasta: „Myślę, że w przyszłości Milanówek będzie znany nie tylko z zieleni, krówek, jedwabiu, ale i z archiwistyki w służbie obywateli najbardziej potrzebujących pomocy”.

Po części oficjalnej goście zwiedzili budynek archiwum, magazyny, poszczególne oddziały, a także obejrzeni wystawę EMILE, opowiadającą historię emigrantów z Europy w latach 1840-1920, przygotowaną przez partnerów z Republiki Czeskiej, Irlandii, Polski, Szwecji i Włoch.

M. Jurgo (AP Dokumentacji Osobowej i Płacowej)

11. POSIEDZENIE RADY ARCHIWALNEJ

W dniu 5 grudnia 2005 r. w AGAD odbyło się ostatnie posiedzenie Rady Archiwalnej kadencji 2002–2005. W okresie między posiedzeniami plenarnymi Rady zebrało się jej prezydium (14 IX 2005) w celu wydania opinii na temat projektów rozporządzeń Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotyczących zmiany rozporządzenia w sprawie określenia szczególnych wypadków i trybu wcześniejszego udostępniania materiałów archiwalnych oraz rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad i trybu gromadzenia, ewidencjonowania, kwalifikowania, klasyfikacji oraz udostępniania materiałów archiwalnych tworzących zasób jednostek publicznej radiofonii i telewizji. Ponadto prezydium wydało pozytywną opinię w sprawie utworzenia AP w Gorzowie Wielkopolskim, a także przygotowało program posiedzenia plenarnego Rady Archiwalnej.

Prof. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, zapoznała Radę Archiwalną z aktualną sytuacją oraz problemami występującymi w pracy archiwów państwowych. Należą do nich rozbieżności w interpretacji ustawy o ochronie danych osobowych w kontekście udostępniania materiałów archiwalnych oraz pomocy archiwalnych, zwłaszcza udostępnianych przez Internet. Rada została poinformowana o rozmowach dotyczących podpisania umowy z Polskim Radiem i Telewizją w sprawie postępowania z dokumentacją archiwalną pochodzącą sprzed 1994 r. Prowadzone są też prace legislacyjne,

związane z wdrażaniem ustawy o informatyzacji, które dotyczą zagadnień struktury i obiegu dokumentu elektronicznego, standardu metadanych oraz zasad przechowywania i przekazywania dokumentacji elektronicznej do archiwów państwowych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 1 I 2006 r. utworzono Archiwum Państwowe w Gorzowie Wielkopolskim (dotychczasowy oddział AP w Szczecinie). NDAP przygotowuje VII Europejską Konferencję, która odbędzie się w maju 2006 r. w Warszawie. Jej tematem będzie „Archiwista: zawód przyszłości”. Podczas konferencji zostaną ogłoszone wyniki międzynarodowej ankiety dotyczącej zawodu archiwisty. Planowana jest debata nad kwalifikacjami archiwistów w kontekście otoczenia elektronicznego oraz warsztaty, które mają dotyczyć standardu dokumentu elektronicznego, problematyki zapobiegania klęskom żywiołowym, organizacji centrów pomocy kryzysowej, europejskiego portalu internetowego. W związku z organizacją konferencji, w 2006 r. nie odbędą się *Colloquia Jerzy Skowronek dedicata*. Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu, NDAP zamierza utworzyć seminarium doktoranckie dla pracowników archiwów państwowych. Powinno ono wypełnić lukę w systemie edukacyjnym, umożliwiając archiwistom podejmowanie prac naukowych z dziedziny archiwistyki. Seminarium będzie powiązane z Instytutem Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego. W zakresie współpracy zagranicznej kontynuowano zbieranie informacji o polonikach w archiwach i instytucjach zagranicznych. W 2005 r. dwie archiwistki z AGAD prowadziły kwerendy w Petersburgu, archiwistki z AP w Lublinie i Przemyślu prowadziły poszukiwania poloników w archiwach obwodowych w Łucku i w Tarnopolu na Ukrainie (dzięki wsparciu finansowemu Fundacji Lanckorońskich). Przeprowadzono też poszukiwania w Centralnej Kartotece Zespołów Archiwalnych w Kijowie. Kontynuowana jest współpraca z archiwami polonijnymi w Chicago i Nowym Jorku. NDAP organizuje też staże dla archiwistów polonijnych. Prof. D. Nałęcz scharakteryzowała stan bazy lokalowej archiwów państwowych. W 2005 r. oddano do użytku nowy gmach AP w Kaliszu, przeprowadzono remonty w budynkach archiwów w Pile i Jeleniej Górze. Ciągłe aktualna jest potrzeba znalezienia nowych siedzib dla archiwów w Bydgoszczy, Kielcach, Krakowie i Rzeszowie.

Prof. Jerzy Zdrada, przewodniczący Rady Archiwalnej, przedstawił sprawozdanie z działalności Rady w okresie trwania jej kadencji. Wskazał na zmiany osobowe w jej składzie, wspominał o liczbie i tematyce posiedzeń. Uznał za szczególnie istotną decyzję o przekazaniu części kompetencji Rady na rzecz jej prezydium, co umożliwiło sprawne działanie Rady także w okresie między posiedzeniami plenarnymi. Wyraził nadzieję, że Rada doczeka się realizacji podjętych postanowień m.in. w zakresie zmian prawa archiwalnego. Przypomniał, że Rada zaopiniowała m.in. porozumienie z Państwowym Komitetem Archiwów Ukrainy, przyjęła do wiadomości sprawozdanie z kontroli NIK w 2004 r., podejmowała działania na rzecz ustawy o informatyzacji. Nowością było organizowanie przez Radę seminariów tematycznych. W ich ramach podjęto dyskusję nad problemami: informatyzacji,

kształcenia archiwistów, archiwum jako placówki naukowej. Przewodniczący podziękował uczestnikom Rady za pracę podczas trwania kadencji.

W trakcie dyskusji uzgodniono, że do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jako organu powołującego Radę Archiwalną, zostanie wystosowane pismo zawierające podsumowanie prac Rady obecnej kadencji. Znajdzie się w nim postulat otoczenia opieką instytucji polskich za granicą, a także konieczności zwiększenia finansowania działalności archiwów państwowych.

J. Krochmal (ZNA, NDAP)

12. NOWE DARY DO ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO M.ST. WARSZAWY

W dniu 6 grudnia 2005 r. w siedzibie Archiwum Państwowego m.st. Warszawy miała miejsce uroczystość przekazania do zasobu archiwum przez Angelikę i Axela Dickmann, właścicieli Grupy Wydawniczej Polskapresse, zdjęć z początku II wojny światowej. W wyniku podpisanej umowy archiwum uzyskało prawa własności do ponad 300 negatywów. Decyzja o przekazaniu negatywów zapadła we wrześniu 2005 r. podczas uroczystości otwarcia wystawy „Warszawa, jesień 1939”, zorganizowanej przez Grupę Wydawniczą Polskapresse, AP m. st. Warszawy oraz Muzeum Łazienki Królewskie.

Kolekcja negatywów obejmuje ponad 300 unikatowych zdjęć dokumentujących początek wojny. Około 160 przedstawia Warszawę i ludność stolicy jesienią 1939 r. Pozostałe przedstawiają wkroczenie wojsk niemieckich do Polski oraz miejsca ich stacjonowania i przemarszu. Autorem zdjęć był prawdopodobnie żołnierz niemiecki.

Otrzymane w darze fotografie zostały po raz pierwszy zaprezentowane w Polsce 2 IX 2005 r. na wystawie „Warszawa, Jesień 1939”. Po Warszawie ekspozycję prezentowano w Jeleniej Górze.

D. Skorwider-Skiba (AP m.st. Warszawy)

13. DOROCZNE SPOTKANIE KONSERWATORÓW Z ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

W dniach 12–13 grudnia 2005 r. w Archiwum Głównym Akta Dawnych w Warszawie odbyło się doroczne spotkanie konserwatorów z archiwów państwowych. Spotkania, organizowane, co roku przez Centralne Laboratorium Konserwacji Archiwaliów, służą wymianie doświadczeń oraz umożliwiają omówienie najważniejszych problemów w działalności pracowni konserwatorskich w archiwach państwowych w Polsce.

Wiodącym tematem spotkania był Wieloletni Program Rządowy „Kwaśny Papier”, realizowany w archiwach państwowych. Omówiono perspektywy zastosowania technologii masowego odkwaszania i związane z tym problemy organizacyjne. Konserwatorzy zapoznali się z ilustrowaną slajdami relacją kolegów, którzy jesienią przebywali w ramach tzw. wyjazdu studyjnego w znanych niemieckich ośrodkach masowego odkwaszania (Bundes Archiv w Dahlwitz pod Berlinem, Preservation Academy Leipzig w Lipsku), gdzie mieli okazję

zapoznać się z wiodącymi technologiami w dziedzinie masowego odkwaszania dokumentów z XIX–XX w. Wyjazd ten miał ogromne znaczenie praktyczne, ponieważ jego uczestnicy są bezpośrednio zaangażowani w budowę centrów masowego odkwaszania w polskich archiwach państwowych.

W dalszej części spotkania Anna Czajka, kierownik CLKA, zdała obszerną relację z kursu ICCROM „Badania naukowe w konserwacji kolekcji archiwalnych”, który odbył się w Rio de Janeiro. Wszyscy uczestnicy spotkania otrzymali fotografie, teksty i prezentacje z tego kursu, nagrane na płytach CD oraz komplety fotokopii materiałów szkoleniowych i artykułów udostępnionych uczestnikom kursu.

Jarosław Sianko, AP w Gdańsku, podzielił się swoimi wrażeniami z pobytu w Nowym Jorku, gdzie przebywał w charakterze opiekuna cennego dokumentu pergaminowego, udostępnionego na cele wystawiennicze, a przy okazji miał możliwość zwiedzenia pracowni konserwatorskich w Metropolitan Museum. Jego relację zilustrowały fotografie. Prezentacja J. Sianko stała się okazją do dyskusji na temat procedur, związanych z transportem i eksponowaniem cennych archiwaliów w Polsce i poza jej granicą. Pracownicy Centralnego Laboratorium Konserwacji Archiwaliów przedstawiło, wprowadzany w magazynach archiwalnych AGAD, system zabezpieczeń i ratownictwa na wypadek awarii instalacji wodnych. Duże zainteresowanie wywołały zaprezentowane „skrzynie z wyposażeniem ratunkowym (tzw. Red Box), przygotowane do rozmieszczenia w magazynach AGAD.

Uczestniczący w spotkaniu konserwatorzy otrzymali też ostateczną wersję modelu dokumentacji konserwatorskiej, nad którym pracowali w poprzednich latach razem z zespołem CLKA. Na zakończenie spotkania zaprezentowano również nową zakładkę („Konserwacja”) na stronie Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, redagowaną przez Hannę Machaj z zespołu CLKA. Mamy nadzieję, że stale wzbogacane informacje, udostępniane na tej stronie przyczynią się do popularyzacji wiedzy z dziedziny ochrony zbiorów. Anna Czajka zachęcała konserwatorów uczestniczących w spotkaniu do wspólnego budowania i rozszerzania informacji na temat działalności pracowni konserwatorskich w archiwach państwowych, dostępnych na tej stronie.

A. Czajka (CLKA AGAD)

14. POSIEDZENIE ZESPOŁU NAUKOWEGO DO SPRAW KSZTAŁTOWANIA NARASTAJĄCEGO ZASOBU ARCHIWALNEGO W ZAKRESIE DOKUMENTACJI GEOLOGICZNEJ I TECHNICZNEJ

W dniu 16 grudnia 2005 r. w siedzibie NDAP odbyło się posiedzenie zespołu naukowego do spraw kształtowania narastającego zasobu archiwalnego w zakresie dokumentacji geologicznej i technicznej, powołanego decyzją nr 21 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 4 XI 2005 r. Uczestnicy posiedzenia — przewodniczący Roland Banduch (AP w Katowicach), sekretarz Ewa Suchmiel (NDAP) oraz członkowie:

Robert Gębicki (AAN), Tadeusz Grabarz (AP w Poznaniu), Teresa Kantor (NDAP), mgr Sabina Klimkiewicz (AP w Katowicach), dr Jacek Krochmal, kierownik Zakładu Naukowego Archiwistyki NDAP — uczcili minutą ciszy pamięć zmarłego w 2005 r. dr Waldemara Wysockiego, wieloletniego przewodniczącego zespołu.

Obrady wypełniła dyskusja nad nową formułą funkcjonowania zespołu i planami jego działania. Jej przedmiotem był również projekt instrukcji w sprawie oceny wartości dokumentacji geologicznej. Wersję ostateczną tego projektu przyjęto w trakcie posiedzenia. Natomiast opracowany przez zespół projekt rzeczowego wykazu dokumentacji geologicznej zostanie zweryfikowany w związku z nowym, obowiązującym od połowy listopada 2005 r., rozporządzeniem Ministra Środowiska dotyczącym szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać dokumentacje hydrogeologiczne i geologiczno-inżynierskie.

E. Suchmiel (NDAP)

15. „WOJSKO POLSKIE 1914–1939 W FOTOGRAFII”

Przez cały grudzień 2005 r. w siedzibie Archiwum Państwowego w Radomiu czynna była wystawa pt. „Wojsko Polskie 1914–1939 w fotografii”. Tworzyło ją ponad 100 oryginalnych, w większości unikalnych, zdjęć z zasobu archiwum, dokumentujących szlak bojowy Legionów Polskich i innych formacji militarnych z okresu pierwszej wojny światowej, a także życie i służbę oficerów i żołnierzy w dwudziestoleciu międzywojennym. Informacja o wystawie została skierowana do szkół podstawowych, gimnazjów i liceów działających w Radomiu i spowodowała duże zainteresowanie proponowanym tematem zarówno wśród młodzieży, jak i nauczycieli. W efekcie wystawę zwiedziły 22 zorganizowane grupy uczniów liczące ponad 260 osób.

S. Piątkowski (AP w Radomiu)

16. REALIZACJA WIELOLETNIEGO PROGRAMU RZĄDOWEGO (WPR) „KWAŚNY PAPIER

W grudniu 2005 r. odbył się cykl podsumowujących spotkań zespołu realizującego zadanie zbadania stanu zachowania archiwaliów XIX–XX w. w Archiwum Państwowym w Poznaniu. Badania, zamawiane przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji (zadanie A-1-1), prowadzone są w ramach Wieloletniego Programu Rządowego (WPR) „Kwaśny Papier”. Zespół w składzie: mgr inż. Władysław Sobucki, kierownik zespołu ds. koordynacji WPR (Biblioteka Narodowa w Warszawie), dr Barbara Drewniewska-Idziak, kierownik projektu badawczego zamawianego przez KBN (Biblioteka Narodowa w Warszawie), mgr Anna Czajka, kierownik CLKA, i mgr Przemysław Wojciechowski, kierownik PKMA w APP w Poznaniu, opracował raport pt. „Stan zachowania archiwaliów z XIX i XX w. w AP w Poznaniu”.

Na podstawie wybranych losowo 384 dokumentów spośród 8008 m.b. akt z lat 1800–2000 (zmodyfikowana metoda stanfordzka) stwierdzono, że wszystkie archiwalia są silnie zakwaszone, ale tylko 17% jest w złym stanie fizycznym, uzasadniającym konieczność

wyłączenia ich z udostępniania. Natomiast stan biologiczny badanego zasobu nie budzi zastrzeżeń.

Badanie stanu zachowania archiwaliów z XIX i XX w. w zasobie AP w Poznaniu zamknęło 3-letni program badawczy, stanowiący element programu „Kwaśny Papier”, finansowany z funduszy Komitetu Badań Naukowych. Oprócz zasobu AP w Poznaniu objęło ono także zasoby AP m.st. Warszawy oraz AP w Olsztynie. Jego wyniki zostaną opublikowane w najbliższym tomie „Archeionu”. Badanie przygotowywało i koordynowało CLKA.

Rezultaty tego badania wraz z wynikami podobnych badań, przeprowadzonych przez Bibliotekę Narodową w wybranych księgozbiorach bibliotecznych w Polsce, pozwalają określić stan polskich zbiorów bibliotecznych i archiwalnych z XIX i XX w. Podsumowanie trzyletnich badań Biblioteki Narodowej opublikowano w pracy zbiorowej pt. *Stan polskich zbiorów bibliotecznych i archiwalnych z XIX i XX wieku*, wydanej pod redakcją Barbary Drewniewskiej-Idziak. Wśród artykułów poświęconych badaniom znalazł się rozdział pt. „Stan zachowania archiwaliów z XIX i XX wieku”, opracowany przez Władysława Sobuckiego (BN) i Annę Czajkę (CLKA).

A. Czajka (CLKA AGAD)

17. DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁU NAUKOWEGO DS. DOKUMENTACJI WYTWORZONEJ PRZEZ SĄDY, PROKURATURĘ I NOTARIAT

W ostatnim kwartale 2005 r. odbyły się dwa posiedzenia zespołu naukowego ds. dokumentacji wytworzonej przez sądy, prokuraturę i notariat, kolejno w dniach 10 X (zob. „Informacja Bieżąca”, nr 3/37, s. 12–13) oraz 21 XI. Omawiano projekt wskazówek metodycznych dotyczących opracowania akt stanu prawnego nieruchomości, redagując kolejne jego punkty oraz analizując kwestie prawne dotyczące przejmowania przez archiwa państwowe niektórych typów akt sądowych. Analizowano również sprawę przejmowania przez archiwa państwowe ksiąg wieczystych wytworzonych po 1947 r., a ponadto sprawy kwalifikacji akt notarialnych, zbiorów testamentów, sprawy z zakresu ochrony konkurencji, regulacji energetyki, telekomunikacji i transportu kolejowego oraz rejestrów sądowych. W pracach zespołu uczestniczył, w charakterze eksperta, dr Maciej Dalecki z AP w Przemyślu.

W związku z zaawansowaniem prac badawczych prowadzonych przez zespół Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych wyraził zgodę na przedłużenie jego kadencji do dnia 31 XII 2007 r. W tym czasie przygotowane zostaną projekty wskazówek metodycznych w sprawach opracowania akt stanu prawnego nieruchomości, opracowywania akt sądowych i prokuratorskich oraz nowelizacja wskazówek metodycznych do opracowania akt notarialnych.

W. Lipińska (ZNA, NDAP)

18. Z PRAC CENTRALNEJ KOMISJI METODYCZNEJ

Centralna Komisja Metodyczna na posiedzeniach w dniach 25 X, 17 XI i 15 XII 2005 r. oraz 5 I 2006 r. zaopiniowała i opracowała teksty jednolite projektów trzech wskazówek metodycznych, dotyczących zasad gromadzenia i opracowania materiałów ulotnych, zasad opracowania fotografii oraz zasad opracowania materiałów sfragistycznych wytworzonych do końca XVIII w. Teksty wymienionych wskazówek zostały przygotowane przez zespoły naukowe do spraw opracowania druków ulotnych oraz opracowania fotografii, a także zespół kierowany przez dr. Romana Stelmacha z AP we Wrocławiu, członka komisji. Projekty wskazówek metodycznych zostały przekazane Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych.

W styczniu 2006 r. CKM zakończyła swą 4-letnią kadencję (2002–2006).

Andrzej Klubiński (ZNA, NDAP)

III. Z ŻYCIA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

1. KONFERENCJE, SESJE, ZEBRANIA NAUKOWE

AAN

- 27 X, 8 XI 2005 r. — podczas obrad kolejnych zebrań naukowych pracownicy AAN wysłuchali dwóch referatów. Na posiedzeniu październikowym dr Władysław Horst przedstawił referat „Kancelarie i archiwa partii władzy w Polsce 1944–1990”, natomiast w listopadzie dr Tadeusz Krawczak wygłosił prelekcję na temat „Dokumenty do dziejów Polonii łotewskiej”.

AP W BYDGOSZCZY

- 18 X, 17 XI 2005 r. — w ramach spotkań AETAS MEDIA et MODERNA, organizowanych przez Zakład Historii Średniowiecznej Instytutu Historii Akademii Bydgoskiej i Stowarzyszenie Archiwistów Polskich Oddział w Bydgoszczy, prof. Jacek Baszkiewicz z UW i UMCS wygłosił w siedzibie archiwum bydgoskiego wykład na temat: „Rycerz ucieka, czyli o porażce Ottona II pod Cotrone”, natomiast mgr Marek Szymański z UKW przedstawił zebrany referat pt: „Czy biskup płocki Gedko (1206–1223) był przeciwnikiem programu reformy Kościoła Polskiego”.
- 9, 16, 29 XII 2005 r. — uczestnicy trzech kolejnych zebrań naukowych, zorganizowanych w siedzibie archiwum mieli możliwość wysłuchać następujących referatów: „Bydgostiana sprzed 1945 r. w zasobie archiwów warszawskich” (mgr Stanisław Błażejowski), „Inowrocławiana w zasobie Archiwum Państwowego w Bydgoszczy” (dr Lidia Wakuluk), „Druki ulotne w aktach administracji ogólnej II Rzeczypospolitej w zasobie Archiwum Państwowego w Bydgoszczy” (mgr Krzysztof Halicki).

AP W KATOWICACH

- 17 XI 2005 r. — w Muzeum w Gliwicach miała miejsce konferencja pt. „Żydzi gliwiczcy”, podczas której mgr inż. Bogusław Małusecki, kierownik oddziału archiwum w Gliwicach, przedstawił referat pt. „Rodziny przemysłowców gliwickich pochodzenia żydowskiego”.
- 18 XI 2005 r. — w Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze miała miejsce IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Źródła i tradycje kultury prawnej Europy”, zorganizowana przez Instytut Górnictwa Śląskiego. W trakcie konferencji dr Zdzisław Jedynek, starszy kustosz AP w Katowicach, przedstawił referat pt. „Akta gruntowe jako źródło do dziejów Zabrza”.

AP W KIELCACH

- 6 X, 11 XI 2005 r. — uczestnicy zebrań naukowych w AP w Kielcach wysłuchali referatów mgr. Piotra Pawłowskiego na temat: „Źródła do dziejów »Solidarności« w zasobie AP Kielce Oddział w Sandomierzu” oraz mgr Anny Czerwonki na temat „Powszechne szkoły podstawowe powiatu jędrzejowskiego w latach 1915–1960 w

świeśle akt zasobu Archiwum Państwowego w Kielcach Oddział w Jędrzejowie”.

AP W KOSZALINIE

- 7–9 X 2005 r. — mgr Krzysztof Chochuł z oddziału słupskiego AP w Koszalinie uczestniczył w IV Konferencji Naukowej w Jarosławcu, poświęconej historii i kulturze ziemi sławieńskiej.
- 15 X 2005 r. — mgr Joanna Chojecka, zastępca dyrektora koszalińskiego archiwum, wzięła udział w popularnonaukowej konferencji, zorganizowanej w Kołobrzegu przez dawnych niemieckich mieszkańców Kołobrzegu i Karlina, podczas której wygłosiła referat na temat działalności archiwum oraz przydatności jego zasobu do prowadzenia badań genealogicznych i regionalnych.
- 30 XI 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego mgr Waldemar Chlistowski, pracownik archiwum, przedstawił referat pt. „Działalność Archiwum Państwowego w Koszalinie w latach 1995–2004”.
- 20 XII 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego mgr Bogusława Deryło, pracownik archiwum, przedstawiła referat pt. „Rzekomy dokument Konrada Mazowieckiego z roku 1203”.

AP W KRAKOWIE

- 12 X 2005 r. — w obradach konferencji na temat „Miasta pod okupacją” wzięł udział mgr Mariusz Kluczewski przedstawiając referat pt. „Porównanie sytuacji żywnościowej ludności polskiej, żydowskiej i niemieckiej w Krakowie”. Organizatorem konferencji było Archiwum Miasta Pragi (Czechy).
- 26 X, 8 XI, 13 XII 2005 r. — uczestnicy zebrań naukowych zorganizowanych w archiwum krakowskim wysłuchali kolejno trzech referatów: w październiku dr Kamila Follprecht przedstawiła temat „Gospody czyli »kwaterunek« w siedemnastowiecznym Krakowie”, w listopadzie mgr Aleksander Litewka zapoznał obecnych z „Systemem kancelaryjnym bezdziennikowym ze strukturalno-rzeczowym układem akt”, natomiast w grudniu mgr Mariola Szalenciec scharakteryzowała „Twórczość architektoniczną Jana Zawiejskiego (1854–1922)”, ilustrując swoje wystąpienie prezentacją multimedialną.
- 27 X 2005 r. — mgr Anna Michaś, pracownik krakowskiego archiwum, uczestniczyła w spotkaniu naukowym w Bibliotece Narodowej w Warszawie, zorganizowanym w ramach pracy Zespołu Ekspertckiego WPR „Kwaśny papier”.
- 14 XI 2005 r. — w prezentacji książki Wojciecha Drelicharza i Zenona Piecha *Dawne i nowe herby Małopolski*, zorganizowanej przez Śródmiejski Ośrodek Kultury w Krakowie, wzięła udział mgr Bożena Lesiak-Przybył.
- 17 XI 2005 r. — dr Barbara Berska wzięła udział w konferencji na temat „Polska polityka zagraniczna — przeszłość, teraźniejszość, przyszłość”, zorganizowanej przez School of International and Public Affairs na Uniwersytecie Columbia (Stany

Zjednoczone).

- 18 XI 2005 r. — dr Kamila Follprecht wzięła udział w sesji „Z przeszłości Komisji Fizjograficznej. W 140. rocznicę powołania Komisji Fizjograficznej Towarzystwa Naukowego Krakowskiego”, zorganizowanej przez Polską Akademię Umiejętności w Krakowie.
- 18 XI 2005 r. — w trakcie obrad konferencji naukowej, zorganizowanej przez Gorczański Park Narodowy, nowotarski oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego, Muzeum Armii Krajowej w Krakowie oraz Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie, na temat „Gorce w latach wojny i okupacji 1939–1945” mgr Szczepan Świątek wygłosił referat pt. „Życie społeczno-gospodarcze w rejonie gorczańskim w okresie okupacji hitlerowskiej”.
- 26 XI 2005 r. — Rada Dzielnicy XIII, Dom Kultury „Podgórze”, Polska Akademia Umiejętności oraz Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa zorganizowały VI Sesję Podgórską z okazji 90. rocznicy połączenia Podgórza i Krakowa, podczas której mgr Szczepan Świątek wygłosił referat na temat „Podgórze w polityce zagospodarowania Krakowa po II wojnie światowej”.
- 16 XII 2005 r. — podczas obrad konferencji, zorganizowanej przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie, na temat „Biblioteki — depozytariusze narodowego dziedzictwa” dr Kamila Follprecht wygłosiła odczyt pt. „Dokumenty Archiwum Państwowego w Krakowie — zbiory znane i nieznanne”.

AP W LESZNIE

- 11 X 2005 r. — mgr Elżbieta Olender, dyrektor AP w Lesznie, wzięła udział w konferencji na temat „Johann Hermann (1585–1647) — życie i twórczość”, zorganizowanej przez Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Stanisława Grochowiaka.
- 24 X 2005 r. — AP w Lesznie obchodziło jubileusz 55-lecia działalności. Z tej okazji odbyło się zebranie naukowe połączone z otwarciem wystawy obrazującej 55 lat działalności archiwum. W trakcie zebrania referaty o charakterze rocznicowym przedstawiły mgr Elżbieta Olender, dyrektor archiwum, oraz kustosz mgr Barbara Ratajewska. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele władz miasta w osobie prezydenta, przewodniczącego rady miejskiej, a także starostowie powiatów, rektorzy i kanclerze leszczyńskich uczelni, przedstawiciele służb mundurowych i przyjaciele archiwum.
- 3–4 XI 2005 r. — mgr Elżbieta Olender, dyrektor archiwum, wzięła udział w seminarium na temat „Zbiory archiwalne a ochrona prywatności”, zorganizowanym przez Generalnego Inspektora Danych Osobowych dr Ewę Kuleszę i Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych prof. Darię Nałęcz w Warszawie.
- 8 XI 2005 r. — mgr Elżbieta Olender, dyrektor archiwum, wzięła udział w konferencji

naukowej, zorganizowanej z okazji 80-lecia Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu, przez Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu, Stowarzyszenie Archiwistów Kościelnych w Polsce i Wydział Teologiczny UAM w Poznaniu.

- 16 XI 2005 r. — na prośbę Leszczyńskiego Klubu Myśli Obywatelskiej w Archiwum Państwowym w Lesznie odbyło się spotkanie poświęcone Lesznu w okresie 20-lecia międzywojennego, podczas którego dyrektor mgr Elżbieta Olender przedstawiła referat na temat „Życie społeczno-polityczne Leszna w 20-leciu międzywojennym”. Uczestnicy spotkania zwiedzili także wystawy: przygotowaną z okazji 55-lecia działalności archiwum oraz poświęconą Lesznu w 20-leciu międzywojennym.

AP W ŁODZI

- 14 X 2005 r. — w pracowni naukowej AP w Łodzi odbyło się zebranie naukowe podczas którego Aleksander Piasta z AP w Piotrkowie Trybunalskim zaprezentował referat pt. „Kancelaria Starostwa Powiatowego w Piotrkowie Trybunalskim 1919–1939”. Autor przedstawił w nim m. in. organizację urzędu, stosowany system kancelaryjny, obieg pism, brakowanie dokumentacji.
- 18 XI 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego zorganizowanego w siedzibie AP w Łodzi Adam Lajdenfrost przedstawił referat poświęcony starodrukowi przechowywanym w bibliotece łódzkiego archiwum. Omówił w nim ich proveniencję, oprawy, ilustracje, język, okres wydania i lokalizację drukarni. Podzielił się również problemami występującymi przy katalogowaniu starodruków.

AP W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM

- 25 X 2005 r. — w siedzibie Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim miała miejsce studencka sesja naukowa na temat „Kancelarie miejskie na przestrzeni dziejów”, zorganizowana przez Studenckie Koło Naukowe Archiwistów Filii Akademii Świętokrzyskiej w Piotrkowie Trybunalskim, Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim oraz AP w Piotrkowie Trybunalskim

AP W PŁOCKU

- 20–21 X 2005 r. — mgr Ewa Piórkowska wzięła udział w konferencji pt. „Wspólne dziedzictwo ziem północno-wschodnich dawnej Rzeczypospolitej”, zorganizowanej przez AP w Białymstoku, gdzie wygłosiła referat na temat „Polityka narodowościowa władz carskich wobec Litwinów i Białorusinów na przełomie XIX i XX wieku”.

AP W POZNANIU

- 6 X, 3 XI, 1 XII 2005 r. — uczestnicy zebrań naukowych organizowanych w archiwum poznańskim mieli możliwość wysłuchania trzech referatów. Podczas zebrania październikowego referat pt. „Materiały do dziejów Konina w zasobie archiwów polskich i możliwości ich wykorzystania” przedstawił mgr Piotr Rybczyński, kierownik konińskiego oddziału archiwum, natomiast w listopadzie referat na temat „Materiały źródłowe do kwerend socjalnych (zatrudnienia przymusowego) w zasobie Oddziału w

Gnieźnie” wygłosił mgr Grzegorz Konieczka, pracownik gnieźnieńskiego oddziału archiwum. Referat ten został umieszczony na stronie internetowej NDAP (http://archiwa.gov.pl/repository/wydarzenia/Grzegorz_Konieczka1.pdf), podobnie jak wcześniejszy referat tegoż autora pt. „Terytorialny zakres działania Oddziału w Gnieźnie oraz jego postulowany zasób”. W grudniu przedmiotem zebrania naukowego był referat mgr. Stefana Olejniczaka pt. „Ulica Św. Marcin w Poznaniu i materiały źródłowe do jej dziejów w XIX wieku”.

- 3–4 XI 2005 r. — mgr Jolanta Niezborąła, kierownik Oddziału Udostępniania i Informacji AP w Poznaniu, wzięła udział w seminarium pt. „Zbiory archiwalne a ochrona prywatności”, zorganizowanym w Warszawie przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych i NDAP.
- 8 XI 2005 r. — podczas sesji naukowej, zorganizowanej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, z okazji 80-lecia Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu, mgr Przemysław Wojciechowski, kierownik Pracowni Konserwacji Materiałów Archiwalnych AP w Poznaniu, wygłosił referat, połączony z pokazem multimedialnym, na temat „Przechowywanie i zabezpieczanie akt metrykalnych”, który wraz z innymi materiałami sesji opublikowano w numerze 1. Biuletynu AAP pt. „Archiwariusz”.
- 18 XI 2005 r. — dr Andrzej Choniawko, pracownik AP w Poznaniu, uczestniczył w sesji naukowej pt. „40. rocznica orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich” zorganizowanej przez Instytut Zachodni w Poznaniu.

AP W SIEDLCACH

- 3–7 XI 2005 r. — dr Urszula Głowacka-Maksymiuk, dyrektor archiwum siedleckiego, oraz mgr Grzegorz Welik, pracownik archiwum, wzięli udział w ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „Początek drogi. Rok 1905 w Królestwie Polskim jako zaranie niepodległości i rewolucji społecznej”, która obradowała w Warszawie i w Radomiu. U. Głowacka-Maksymiuk wygłosiła referat: na temat „Wydarzenia Rewolucji 1905 r. w guberni siedleckiej”, a G. Welik przedstawił temat „Ziemianie w akcji gminnej w guberni siedleckiej w czasie Rewolucji 1905 r”.
- 23 XI 2005 r. — mgr Grzegorz Welik, pracownik archiwum, wzięł udział w konferencji popularnonaukowej pt. „Rozwój administracyjno-gospodarczy Ziemi Łosickiej”, zorganizowanej w Łosicach, wygłaszając referat pt. „Gospodarcza rola wielkiej własności ziemskiej Ziemi Łosickiej na przełomie XIX i XX w.”

AP W SUWAŁKACH

- 26 X 2005 r. — mgr Tadeusz Radziwonowicz, dyrektor archiwum suwalskiego, uczestniczył w obradach konferencji pt. „Czas trudnych wyborów — 23 października 1944 r.”, zorganizowanej w Zespole Szkół Nr 5 w Suwałkach, podczas której wygłosił, ilustrowany prezentacją multimedialną źródeł ze zbiorów suwalskiego archiwum,

wykład pt. „Suwałki w okresie kształtowania się władzy ludowej w Polsce”.

- 29 X 2005 r. — w trakcie obrad konferencji, zorganizowanej w Zespole Szkół Nr 5 w Suwałkach, która towarzyszyła otwarciu wystawy Instytutu Pamięci Narodowej pt. „Kto ratuje jedno życie, ratuje cały świat. Pomoc ludności żydowskiej pod okupacją niemiecką w województwie białostockim”, Sławomir Filipowicz, z AP w Suwałkach, przedstawił prelekcję połączoną z prezentacją multimedialną źródeł pochodzących ze zbiorów suwalskiego archiwum na temat „Suwalscy Żydzi od założenia miasta do II wojny światowej”.

AP W TORUNIU

- 12–13 X 2005 r. — w obradach konferencji „Nad społeczeństwem staropolskim. Kultura, instytucje i struktury społeczne w XVI–XVIII stuleciu”, zorganizowanej w Białymstoku, udział wzięła mgr Monika Wyszomirska, która wygłosiła referat pt. „Rokosz gliński i »Rady Kallimacha« a doktryna złotej wolności”.
- 10 XI 2005 r. — podczas zebrania naukowego w archiwum toruńskim mgr Joanna Konkolewska-Buchholz oraz mgr Marzena Kamińska, konserwatorki, wygłosiły referat pt. „Tabliczki woskowe — konserwacja poliptyku D z 1410 r.” przedstawiając wyniki swoich prac nad konserwacją i zabezpieczeniem poliptyku, przechowywanego w zasobie archiwum toruńskiego. Wystąpienie zostało bogato udokumentowane pokazem zdjęć ukazujących stan tabliczek przed renowacją oraz poszczególne etapy procesu konserwacji. Referentki omówiły sposób powstawania poliptyku w kancelarii, jego stan zachowania oraz sposób przechowania i łączenia poszczególnych deseczek składających się na poliptyk. Przedstawiona praca została wykonana w ramach autorskiego programu konserwatorskiego Pracowni Konserwatorskiej Archiwum Państwowego w Toruniu.
- 8–9 XII 2005 r. — AP w Toruniu było współorganizatorem Międzynarodowej Konferencji Naukowej na temat „Belliculum Diplomaticum II Thoruniense. Kancelarie władców na ziemiach polskich w średniowieczu i czasach nowożytnych na tle porównawczym”, podczas której mgr Adam Bieniaszewski, starszy kustosz, wygłosił referat pt. „Dokumenty i listy władców w zasobie Archiwum Państwowego w Toruniu”. Obradom konferencji towarzyszyła okolicznościowa wystawa dokumentów królewskich z zasobu archiwum. Jej autorem był mgr Adam Bieniaszewski.

2. SZKOLENIA, KOMISJE METODYCZNE

AAN

- 21 XI, 16, 29 XII 2005 r. — Komisja Metodyczna AAN w trakcie swoich trzech posiedzeń skupiła się na omówieniu: projektu informatora o zasobie archiwum, stanu opracowania archiwaliów pionu administracyjnego Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz dwóch zbiorów (Władysława Żeleńskiego i

archiwum W. I. Lenina), opracowania archiwaliów wchodzących w skład pionu kultury, nauki i oświaty Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz zespołu akt Sądu Okręgowego w Łomży.

AP W BYDGOSZCZY

- Na grudniowych posiedzeniach Komisji Metodycznej zatwierdzono m.in. opracowanie dużych zespołów: Państwowego Banku Rolnego Oddział Wojewódzki w Grudziądzu (17 178 j.a.), Zbioru Fotografii Archiwum Państwowego w Bydgoszczy (1409 j.a.) oraz Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urzędu Miasta i Powiatu w Inowrocławiu (1536 j.a).

AP W CZĘSTOCHOWIE

- 7, 28 XI 2005 r. — w związku z planowanym w 2006 r. przejmowaniem akt metrykalnych w siedzibie archiwum częstochowskiego przeprowadzono szkolenie dla kierowników i pracowników Urzędów Stanu Cywilnego z miejscowości położonych na terenie objętym działaniem AP w Częstochowie. Spotkania poświęcono omówieniu podstawowych zasad dotyczących prawidłowego przygotowania materiałów archiwalnych, poprawnego uporządkowania akt oraz sporządzenia spisów zdawczo-odbiorczych. Uczestników szkolenia zapoznano także z elektronicznymi formami ewidencji oraz udostępniono im przygotowane wcześniej materiały (pliki z przygotowanym formularzem ewidencji dla każdego USC). W szkoleniu uczestniczyły 44 osoby.
- 21, 28 X 2005 r. — na prośbę Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie pracownicy oddziału ds. archiwów zakładowych i przechowania AP w Częstochowie przeprowadzili szkolenia dla pracowników komórek organizacyjnych PUP w zakresie stosowania obowiązujących w jednostce przepisów kancelaryno-archiwalnych, ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania dokumentacji do przekazania do archiwum zakładowego. W szkoleniu wzięło udział ogółem 101 osób.

AP W KATOWICACH

- 8 XI 2005 r. — Komisja Metodyczna zatwierdziła inwentarze następujących zespołów: Zarząd Miejski i Miejska Rada Narodowa w Chorzowie, Akta notariuszy olkuskich, Dom Małego Dziecka w Katowicach Dąbrówce Małej, Akta notariuszy tarnogórskich, Powiatowy Komitet Polskiej Partii Socjalistycznej w Tarnowskich Górach, Akta miasta Chrzanowa, Niemiecki Front Pracy Zarząd Powiatowy w Bielsku, Starosta Powiatu Pszczyńskiego, Dom Dziecka „Caritas” w Pszczynie, Nadleśnictwo Dóbr Zawojskich PAU, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Krzepicach. Ponadto KM zatwierdziła metody opracowania zespołów: Towarzystwo Upiększania Miasta w Chorzowie, Powiatowy Urząd Informacji i Propagandy, Nadleśnictwo Państwowe Zawoja, Kancelarie notariuszy częstochowskich. Zatwierdzono również 11 spisów zdawczo-odbiorczych nowoprzejętych zespołów.

- 13 XII 2005 r. — Komisja Metodyczna zatwierdziła inwentarze następujących zespołów: Towarzystwo Upiększania Miasta w Chorzowie, Powiatowy Oddział Informacji i Propagandy w Chrzanowie, Komitet Wojewódzki Polskiej Partii Robotniczej w Katowicach, Wojewódzki Komitet Polskiej Partii Socjalistycznej w Katowicach, Komitet Powiatowy Polskiej Partii Robotniczej w Częstochowie, Akta gminy Jaworzno, Akta gminy Byczyna, Gminna Rada Narodowa w Jaworznie, Urząd Rejonowy w Bielsku Białej, Więzienie w Cieszynie, Gliwickie Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego w Gliwicach, Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego nr 4 w Gliwicach, Gliwickie Przemysłowe Zjednoczenie Budowlane, C.K. Sąd Powiatowy w Kalwarii, Nadleśnictwo Państwowe Zawoja, Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Blachowni, Akta stanu cywilnego i USC z terenu działania AP w Częstochowie. Zatwierdzono również 9 spisów zdawczo-odbiorczych nowoprzejętych zespołów.

AP W KIELCACH

- 12 X 2005 r. — mgr Kazimierz Nobis, pracownik archiwum, przeprowadził szkolenie, zorganizowane przez Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach, dla 45 osób na temat postępowania z dokumentacją, jej rzeczową klasyfikacją i kwalifikacją oraz przekazywania dokumentacji do archiwum zakładowego.
- 18 X 2005 r. — mgr Kazimierz Nobis, pracownik archiwum, przeprowadził w Departamencie Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach seminarium archiwalne na temat archiwizowania dokumentacji pedagogicznej oraz finansowo-księgowej dla przedstawicieli jednostek oświatowych (12 osób) podlegających temu urzędowi.
- 27 X, 28 XII 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Kielcach obradowała dwukrotnie. W trakcie pierwszego posiedzenia omówiono inwentarze do zespołów akt prezydiów gromadzkich rad narodowych z terenu kompetencji oddziału archiwum w Pińczowie oraz problemy powstałe przy porządkowaniu akt PMRN w Suchedniowie. Przyjęto też inwentarze Gminnego Komitetu Frontu Jedności Narodu w Czarnocinie i Sądu Obywatelskiego w Daleszycach. Natomiast na drugim posiedzeniu przyjęto inwentarz do zespołu akt Rada Wojewódzka Federacji Socjalistycznych Związków Młodzięży Polskiej w Kielcach oraz zatwierdzono kwalifikację nowo przejętych zespołów do grup A1, A 2, A 3.
- 25, 28 XI 2005 r. — mgr Kazimierz Nobis, pracownik archiwum, przeprowadził szkolenie archiwalne, zorganizowane w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Kielcach, dla 50 osób.

AP W KOSZALINIE

- 4 X 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Koszalinie w trakcie posiedzenia

zakwalifikowała do odpowiednich grup nowo przyjęte zespoły oraz zatwierdziła inwentarz książkowy wraz ze wstępem do zespołu Wojewódzki Komitet Stronnictwa Demokratycznego w Koszalinie z lat [1945] 1950–1993 i inwentarze książkowe 19 zespołów: Powiatowe Komitety, Miejsko-Powiatowe i Miejskie Komitety Stronnictwa Demokratycznego z województwa koszalińskiego z lat [1946] 1950–1991 wraz ze wspólną notatką informacyjną. Ponadto zatwierdziła także inwentarz książkowy wraz ze wstępem do zespołu Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Handlu Wewnętrznego w Koszalinie z lat [1958–1976] 1976–1993 i inwentarz książkowy z notatką informacyjną do zespołu Biuro Projektowo-Badawcze Budownictwa Ogólnego Miastoprojekt-Koszalin w Koszalinie z lat 1953–1993.

- 04 XI 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Koszalinie na swym posiedzeniu zatwierdziła inwentarze książkowe 14 zespołów wraz z notatkami informacyjnymi do nich. Były to zespoły: Miejska Rada Narodowa w Człuchowie z lat 1973–1990, Gminna Rada Narodowa w Borzytuchomiu z lat 1973–1990, Miejsko-Gminna Rada Narodowa w Debrznie z lat 1973–1990, Gminna Rada Narodowa w Ustce z lat 1976–1986, Gminna Rada Narodowa w Przechlewie z lat 1973–1990, Miejska Rada Narodowa w Łebie z lat 1973–1990, Urząd Miasta w Człuchowie z lat 1973–1990, Urząd Gminy w Borzytuchomiu z lat 1973–1990, Urząd Miasta i Gminy w Debrznie z lat 1973–1990, Urząd Miasta w Ustce z lat 1973–1986, Urząd Gminy w Ustce” z lat 1976–1986, Urząd Miasta i Gminy w Ustce z lat 1986–1990, Urząd Gminy w Parchowie z lat 1973–1990, Urząd Miasta w Łebie z lat 1973–1990.
- 20 XII 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Koszalinie w trakcie posiedzenia zatwierdziła inwentarze książkowe wraz ze wspólnym wstępem do zespołów Powiatowych Inspektoratów Szkolnych w Debrznie, Przechlewie, Wałczu i Złotowie z lat [1768] 1872–1944, inwentarz książkowy ze wstępem do zespołu Rejencja Koszalińska z lat [1595] 1816–1945 oraz inwentarz książkowy wraz ze wstępem do zespołu Inspektorat Szkolny w Koszalinie z lat 1945–1950 [1951]. Komisja rozpatrywała także wstępnie inwentarze książkowe wraz ze wstępami do zespołów Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Czarnem z lat 1950–1972 [1973], Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Złocieńcu z lat 1951–1973, Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Barwicach z lat 1950–1972.

AP W KRAKOWIE

- 12 X 2005 r. — w AP w Krakowie zorganizowano dla pracowników wewnętrzne szkolenie dotyczące postępowania z materiałami archiwalnymi zawierającymi informacje niejawnie w trakcie wykonywania czynności nadzorczych nad narastającym zasobem archiwalnym. Szkolenie to było pierwszym z cyklu wewnętrznych szkoleń związanych z wykonywaniem obowiązków archiwów państwowych w zakresie kształtowania państwowego

zasobu archiwalnego.

- 28 X 2005 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej dyskutowano nad inwentarzami 15 zespołów akt prezydiów gromadzkich rad narodowych w: Bańskiej 1954–1972 (nr 32/325), Białce Tatrzańskiej 1954–1961 (nr 32/464), Białym Dunajcu 1955–1972 (nr 32/309), Bukowinie Podszklu 1955–1960 (nr 32/462), Bukowinie Tatrzańskiej 1955–1972 (nr 32/333), Chabówce 1954–1972 (nr 32/268), Chochołowie 1955–1972 (nr 32/455), Cichem 1954–1971 (nr 32/308), Czarnym Dunajcu 1956–1972 [1973] (nr 32/98), Frydmanie 1955–1961 (nr 32/672), Gronkowie 1955–1960 (nr 32/465), Grywałdzie 1954–1972 [1973] (nr 32/352), Harkłowej 1955–1973 (nr 32/315), Maruszynie 1955–1961 (nr 32/668), Ponicach 1955–1961 [1964] (nr 32/671). Omówiono również inwentarze 2 zespołów akt: Miejskiej Rady Narodowej i Zarządu Miejskiego w Grybowie 1945–1950 (nr 31/471) oraz Miejskiej Rady Narodowej i Zarządu Miejskiego w Limanowej [1937] 1945–1950 (nr 31/24). Ponadto uzgodniono sposób opracowania inwentarza zbioru fotografii rodziny Golczewskich 1865–1948 [2001] (nr 29/1782).
- 21 XII 2005 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej przyjęto inwentarze 95 zespołów akt: Prokuratury Sądu Okręgowego w Krakowie z lat 1923–1939 (nr 29/467), Prokuratury Sądu Okręgowego w Krakowie z lat 1939–1945 (nr 29/2088), Gromadzkiej Rady Narodowej w Dobranowicach 1955–1957 (nr 29/1626), Gromadzkiej Rady Narodowej w Mniszowie 1956–1968 (nr 29/1627), Gromadzkiej Rady Narodowej w Śmiłowicach 1954–1968 (nr 29/1629), Gromadzkiej Rady Narodowej w Krzęcinie 1955–1965 (nr 29/1553), Gromadzkiej Rady Narodowej w Rzeszotarach (nr 29/1488), Gromadzkiej Rady Narodowej w Zbydniowicach 1954–1962 (nr 29/1555), Gromadzkiej Rady Narodowej w Bańskiej 1954–1972 (nr 32/325), Gromadzkiej Rady Narodowej w Białce Tatrzańskiej 1954–1961 (nr 32/464), Gromadzkiej Rady Narodowej w Białym Dunajcu 1955–1972 (nr 32/309), Gromadzkiej Rady Narodowej w Bukowinie Podszklu 1955–1960 (nr 32/462), Gromadzkiej Rady Narodowej w Bukowinie Tatrzańskiej 1955–1972 (nr 32/333), Gromadzkiej Rady Narodowej w Chabówce 1954–1972 (nr 32/268), Gromadzkiej Rady Narodowej w Chochołowie 1955–1972 (nr 32/455), Gromadzkiej Rady Narodowej w Cichem 1954–1971 (nr 32/308), Gromadzkiej Rady Narodowej w Czarnym Dunajcu 1956–1972 [1973] (nr 32/98), Gromadzkiej Rady Narodowej w Frydmanie 1955–1961 (nr 32/672), Gromadzkiej Rady Narodowej w Gronkowie 1955–1960 (nr 32/465), Gromadzkiej Rady Narodowej w Grywałdzie 1954–1972 [1973] (nr 32/352), Gromadzkiej Rady Narodowej w Harkłowej 1955–1973 (nr 32/315), Gromadzkiej Rady

Narodowej w Maruszynie 1955–1961 (nr 32/668), Gromadzkiej Rady Narodowej w Ponicach 1955–1961 [1964] (nr 32/671), Miejskiej Rady Narodowej i Zarządu Miejskiego w Grybowie 1945–1950 (nr 31/471), Miejskiej Rady Narodowej i Zarządu Miejskiego w Limanowej [1937] 1945–1950 (nr 31/24), 67 zespołów akt notariuszy z terenu właściwości Sądu Okręgowego w Nowym Sączu 1860–1951 (numery zespołów: 31/74–105, 315–321, 370–371, 408–418, 426–428, 507, 511–524). Ponadto podczas posiedzenia dyskutowano nad inwentarzami 5 zespołów akt prezydiów gromadzkich rad narodowych w: Bieżanowie 1955–1967 (nr 29/1102), Nowym Brzesku 1954–1973 (nr 29/1628), Niedomicach 1954–1972 (nr 33/57), Ryglicach 1954–1972 (nr 33/62), Rzuchowej 1954–1959 (nr 33/64). Omówiono również sposób porządkowania zespołu akt Ośrodka Pracy Więźniów w Brzeszczach 1950–1957 (nr 29/765) oraz problemy związane z przejmowaniem akt Krajowego Biura Wyborczego.

- W IV kwartale 2005 r. w ramach działalności gospodarstwa pomocniczego AP w Krakowie przeprowadzono 7 szkoleń kancelaryjno-archiwalnych dla: dyrektorów szkół z Gminy Grybów (20 uczestników), dyrektorów szkół z Nowego Targu (18 uczestników), Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie (10 uczestników), Urzędu Skarbowego w Nowym Targu (20 uczestników), Izby Skarbowej (15 uczestników), Państwowych Zbiorów Sztuki Zamek Królewski na Wawelu (60 uczestników), Małopolskiego Urzędu Skarbowego (18 uczestników).

AP W ŁODZI

- 12 X 2005 r. — w AP w Łodzi odbyło się szkolenie funkcjonariuszy celnych Izby Celnej w Łodzi oraz funkcjonariuszy Placówki Straży Granicznej w Łodzi. Celem szkolenia było poszerzenie wiedzy, umiejętności oraz świadomości słuchaczy w dziedzinie rozpoznawania materiałów archiwalnych oraz podwyższenie ich skuteczności działania przy ograniczeniu zjawiska ewentualnego wywozu za granicę bez zgody NDAP takich materiałów. Szkolenie połączone z pokazem przykładowych form i rodzajów materiałów archiwalnych przygotował kustosz Andrzej Drakoniewicz.
- 10 XI 2005 r. — Komisja Metodyczna w AP w Łodzi w trakcie swojego posiedzenia zatwierdziła metody opracowania, inwentarze oraz wstępy do zespołów akt z zasobu oddziału archiwum w Sieradzu, m. in. Powiatowej Komisji Sprawiedliwości w Sieradzu z lat 1794–1806 i Wojewódzkiego Komitetu Frontu Jedności Narodu w Sieradzu z lat 1975–1983.
- 14 XII 2005 r. — w AP w Piotrkowie Trybunalskim odbyło się kolejne posiedzenie Komisji Metodycznej w Łodzi. Przedstawiono na niej do zatwierdzenia Akta miasta Piotrkowa, cz. I 1807–1873, część II 1874–1914 oraz m. in. Akta Zakładów

Przemysłu Wełnianego im. Marcelego Nowotki „Tomtex” w Tomaszowie Mazowieckim 1949–1995 i prezydiów gromadzkich rad narodowych, przechowywanych w oddziale archiwum piotrkowskiego mieszczącym się w Tomaszowie Mazowieckim.

- 21 XII 2005 r. — na ostatnim w 2005 r. posiedzeniu Komisji Metodycznej w Łodzi przedłożono do zatwierdzenia akta komitetów dzielnicowych i powiatowych Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz spółdzielni pracy z terenu Sieradza.

AP W POZNANIU

- 10 XI 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Poznaniu przyjęła inwentarze: zespołu Urząd Wojewódzki w Lesznie 1975–1998 (opracowanego w AP w Lesznie), zespołu Akta miasta Kalisza 1804–1950 (opracowanego w AP w Kaliszu), zespołów: Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Koninie 1975–1990 i Komitet Miejski Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Koninie 1964–1989 (opracowanych w konińskim oddziale AP w Poznaniu), oraz zespołów opracowanych w AP w Poznaniu: Gminnych Rad Narodowych w Chrzypsku Wielkim, Obrzycku i Kuślinie z lat 1973–1990, Rad Narodowych Miasta i Gminy w Ostrorogu i Lwówku z lat 1973–1990, Urzędu Gminy w Obrzycku 1973–1990 i Urzędów Miasta i Gminy w Ostrorogu i Lwówku z lat 1973–1990.
- 10 XI 2005 r. — w archiwum poznańskim odbyło się posiedzenie Komisji Archiwalnej Oceny Dokumentacji, podczas którego przedstawiciele archiwów państwowych z Kalisza, Leszna i Poznania omówili problemy związane z przejmowaniem akt w 2005 r.
- 14 XI–16 XII 2005 r. — archiwiści z AP w Poznaniu: mgr Mariusz Jankowski, mgr Dorota Rolewicz i mgr Maciej Zdunek uczestniczyli w szkoleniu w ramach przygotowania do służby cywilnej.
- 9 XII 2005 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej w AP w Poznaniu był obecny dr Jacek Krochmal, kierownik Zakładu Naukowego Archiwistyki NDAP, który omówił problemy praktycznego stosowania wytycznych w sprawie uproszczonych metod opracowania zasobu archiwalnego. Komisja przyjęła też inwentarze zespołów archiwalnych opracowanych w pilskim oddziale AP w Poznaniu: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Pile 1950–1951, Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Trzciance 1951–1973, Powiatowej Rady Narodowej w Trzciance 1973–1975 i Urzędu Powiatowego w Trzciance 1973–1975. Dyskutowano także nad sposobem opracowania akt zespołu Budowlano-Inwestycyjna Spółdzielnia Pracy BUD-INSTAL w Gnieźnie 1949–1997, który przedstawił mgr Grzegorz Konieczka, archiwista z oddziału gnieźnieńskiego.
- 16 XII 2005 r. — w archiwum poznańskim odbyło się jedno z trzech strefowych szkoleń dla głównych księgowych archiwów państwowych. Przedmiotem szkolenia były zagadnienia związane z nowymi przepisami i procedurami dotyczącymi obsługi komputerowych programów bankowości elektronicznej.

AP W PRZEMYŚLU

- 8 XI 2005 r. — w części początkowej posiedzenia komisji omówiono i zatwierdzono inwentarz archiwalny i wstęp do zespołu Komitet Miejski Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Przeworsku 1973–1989. Zatwierdzone zostały także inwentarz i notatka do zespołu Komitet Zakładowy PZPR Węzła Polskich Kolei Państwowych w Przeworsku 1958–1986, którego akta wyodrębniono podczas opracowywania zespołu Komitetu Miejskiego PZPR w Przeworsku. Komisja zatwierdziła następnie inwentarze i notatki do zespołów archiwalnych komitetów gminnych PZPR w Krasieczynie, Krzywczycy i Przemyślu z lat 1972–1989. Ponadto na posiedzeniu zatwierdzono inwentarz i notatkę do zespołu Spółdzielnia Inwalidów „Zgoda” w Przeworsku 1951–2000. Część końcowa obrad Komisji była poświęcona bieżącym problemom związanym z ewidencją zasobu archiwalnego. Podjęto m.in. decyzje o utworzeniu jednego nowego zespołu archiwalnego, z akt wyodrębnionych w trakcie realizacji prac porządkowych, skorygowaniu nazw i datacji dwóch zespołów, a także zaaprobowano wnioski w sprawie określenia przynależności zespołowej akt przyjętych do zasobu z dwóch archiwów zakładowych i ustalenia nazw trzech utworzonych z nich zespołów archiwalnych.
- 18 XI 2005 r. — Komisja Metodyczna rozpoczęła posiedzenie od omówienia i zatwierdzenia inwentarza oraz wstępu do zespołu archiwalnego Akta rodziny Dolańskich z Grębowa z lat 1896, 1904, 1907, 1911–1944. Następnie zatwierdzono inwentarze i wstępy do inwentarzy zespołów Zarząd Majątku Państwowego Grębów 1944–1952 i Bank Spółdzielczy w Przeworsku 1911–1965. Na posiedzeniu zostały również zatwierdzone inwentarze archiwalne oraz notatki do inwentarzy zespołów Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Przemyślu z lat 1954, 1969, 1972–1992 oraz Związek Zawodowy Pracowników Łączności Wojewódzkiego Urzędu Telekomunikacji w Przemyślu 1969–1981. W drugiej części posiedzenia komisja rozpatrzyła bieżące problemy związane z ewidencją zasobu archiwalnego. Podjęła m.in. decyzje o utworzeniu z archiwaliów wyodrębnionych podczas wykonywania prac porządkowych i ewidencyjnych nowych zespołów archiwalnych oraz o zakwalifikowaniu jednego zbioru i dwóch zespołów do kategorii zewidencjonowanych z uwagi na fakt, że posiadają one niezbędne środki ewidencyjne.
- 28 XI 2005 r. — w archiwum rzeszowskim odbyło się wspólne posiedzenie komisji metodycznych AP w Rzeszowie i AP w Przemyślu. Tematem posiedzenia była kwestia rozmieszczenia zasobu archiwalnego w archiwach Polski południowo-wschodniej.
- 28 XII 2005 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej większość czasu poświęcono omówieniu i zatwierdzeniu inwentarzy archiwalnych oraz notatek do inwentarzy zespołów instancji i organizacji partyjnych Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Były to zespoły komitetów powiatowych PZPR w Jarosławiu 1954–1973, 1975 i w Lubaczowie 1958–1975, rejonowych ośrodków pracy partyjnej w Lubaczowie 1982–1985 i w Radymnie 1982–1984 oraz zespoły: Komitet Miejsko-Gminny PZPR w Radymnie 1973–1985 i Komitet Gminny PZPR w Adamówce 1973–1981, 1983–1986. Zatwierdzono także inwentarze i notatki do trzech zespołów sądów, które istniały w kolejnych okresach chronologicznych w Lubaczowie: Sądu Powiatowego z lat 1921, 1925, Sądu Grodzkiego z lat 1932–1933, 1935–1939 oraz Sądu Grodzkiego z lat 1942–1943. Ponadto podczas omawianego posiedzenia Komisja zatwierdziła inwentarz i notatkę do inwentarza zespołu Polskie Towarzystwo Archeologiczne i Numizmatyczne Oddział w Przemysłu 1952–1997 [1998].

AP W TORUNIU

- 29 XI 2005 r. — na zebraniu Komisji Metodycznej w AP w Toruniu omówiono następujące zagadnienia: informacje do zespołów akt: Prezydium Gromadzkich Rad Narodowych z powiatu Golub-Dobrzyń z lat 1954–1972 (mgr Anna Bieniaszewska; rec. dr Krzysztof Kopiński); problemy zespołowości zespołu akt: Powiatowe Biuro Geodezji i Urzędzeń Rolnych w Aleksandrowie Kujawskim z lat 1950–1975 (dr Tomasz Dziki); problemy porządkowania i opracowywania mikrofilmów, fotokopii i fotografii z dopływu do depozytu Zbiory archiwalne Towarzystwa Naukowego w Toruniu (student IV roku archiwistyki Gawęł Lisowski).
- 21 XII 2005 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej przedstawiono wstępy i informacje do następujących zespołów akt: informacja do zespołu Akta notariusza Czesława Arendta z Rypina z lat 1918–1939, 1945–1951 (dr Tomasz Dziki, rec. mgr Marianna Gruszczyńska); informacja do zespołu Akta notariusza Władysława Żochowskiego z Rypina z lat 1896–1939, dopływ do zespołu z lat 1920–1939 (dr Tomasz Dziki, rec. mgr Marianna Gruszczyńska); informacja do zespołu Akta notariusza Hilarego Dziewanowskiego z Rypina z lat 1875–1877 (dr Tomasz Dziki, rec. mgr Marianna Gruszczyńska); wstęp do zespołu Prokuratura Sądu Okręgowego w Grudziądzu z lat [1931] 1945–1952 [1961] (mgr Zbigniew Woźniak, rec. mgr Sławomir Pułkownik); informacja do zespołu: Sąd Obwodowy w Chełmnie z lat 1940–1945 (mgr Zbigniew Woźniak, rec. mgr Sławomir Pułkownik); informacja do zespołu: Urząd Kontroli Skarbowej w Toruniu z lat [1987] 1992–1998 [1999] (mgr Małgorzata Dołycka, stażystka; rec. dr Tomasz Dziki); informacja do zespołu: Pomorskie Zakłady Urzędzeń Okręgowych „Warma” w Grudziądzu z lat 1948–2002 (mgr Małgorzata Dołycka, stażystka; rec. mgr Zbigniew Woźniak); informacja do zespołu: Izba Skarbowa w Toruniu z lat 1983–1998 (mgr Iwona Dziuba, stażystka; rec. dr Tomasz Dziki); informacja do zespołu: Okręgowy Zarząd Dochodu Państwa i Kontroli Finansowej w Toruniu z lat 1975–1982 (mgr Iwona Dziuba, stażystka; rec. dr Tomasz Dziki); informacja do zespołu: Pomorski Bank Kredytowy Oddział w Grudziądzu z lat

1989–1998 (mgr Iwona Dziuba, stażystka; rec. mgr Zbigniew Woźniak)

- 29 XII 2005 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej omówiono wstępy do następujących zespołów archiwalnych: Akta gruntowe Sądów w Chełmnie z lat 1724–2004 (mgr Lucyna Pomerence, rec. mgr Sławomir Pułkownik). Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Rypinie z lat [1945] 1950–1975 (Janina Łazarska, rec. dr Witold Szczuczko); Powiatowy Związek Kółek Rolniczych w Aleksandrowie Kujawskim z lat 1957–1975 (mgr Robert Górski, rec. mgr Sławomir Pułkownik).

AP W ZIELONEJ GÓRZE

- 22 XII 2005 r. — odbyło się posiedzenie Komisji Metodycznej, na którym rozpatrywano m.in. opracowanie zespołów: Sejmik Samorządowy Województwa Zielonogórskiego w Zielonej Górze z lat 1990–1998, Wojewódzkie Zjednoczenie Przedsiębiorstw Państwowego Przemysłu Terenowego w Zielonej Górze z lat 1946–1975, Akta miasta Lubka z lat 1724–1945 oraz akt i map wytworzonych przez Pruskie Urzędy Katastralne w latach 1864–1945.

3 WSPÓŁPRACA Z LOKALNYMI WŁADZAMI I INSTYTUCJAMI NAUKOWO-KULTURALNYMI

AAN

- 6 X 2005 r. — z okazji 40-lecia powstania i działalności Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Archiwistów Polskich w siedzibie archiwum odbyło się uroczyste spotkanie z udziałem wielu zasłużonych jego członków (m.in. Barbara Dobrowolska, Józef Jakubowski, Weronika Klonowska, Zofia Krupska, Maria Lewandowska, Mieczysław Motas, Władysław Mroczkowski, Regina Piechota, Bolesław Woszczyński, Andrzej Wróblewski).

AP W BYDGOSZCZY

- 2–3 XI 2005 r. — w ramach XXIV Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej w Bydgoszczy dr Marek Romaniuk, pracownik archiwum, przygotował i wygłosił 2 referaty na temat: „Historyczne tradycje obecności Bydgoszczy w Europie” oraz „Ślady obecności kościołów chrześcijańskich w Bydgoszczy”.
- 14 XII 2005 r. — Rada Miasta Bydgoszczy podjęła uchwałę o nieodpłatnym przekazaniu na rzecz Skarbu Państwa hali warsztatów szkolnych z przeznaczeniem na magazyn archiwalny dla AP w Bydgoszczy.
- XII 2005 r. — Delegatura w Bydgoszczy Najwyższej Izby Kontroli dokonała kontroli wykonania przez archiwum zaleceń pokontrolnych z 2004 r. Odstąpiono od formułowania nowych wniosków pokontrolnych.
- Mgr Bolesław Rassalski, pracownik archiwum, otrzymał dyplom Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” i Okręgu Pomorskiego Polskiego Związku Filatelistycznego w Gdańsku za przygotowanie prezentacji znaczków z regionu bydgoskiego w trakcie III

Ogólnopolskiej Wystawy „Znaczkę Poczty Strajkowych, Obozowych i Podziemnych”, zorganizowanej z okazji 25- lecia NSZZ „Solidarność w sierpniu 2005 r.

AP W ELBLĄGU Z/S W MALBORKU

- 27 X–12 XI 2005 r. — w odrestaurowanej kaplicy dawnego Szpitala św. Ducha w Elblągu zaprezentowano wystawę pt. „Początki. Elbląg 1945–1947 w świetle dokumentacji Archiwum Państwowego w Elblągu z siedzibą w Malborku”, którą przygotowali pracownicy archiwum we współpracy z Biblioteką im. C. K. Norwida w Elblągu, a nad którą honorowy patronat objął Prezydent Miasta Elbląga. Ekspozycję tworzyły archiwalia wybrane z zasobu AP w Elblągu z siedzibą w Malborku, uzupełnione fotografiami udostępnionymi przez Muzeum w Elblągu i osoby prywatne. Otwarcie wystawy towarzyszyły odczyty na temat bazy źródłowej do dziejów Elbląga w latach 1845–1947 oraz problemu wysiedlenia ludności niemieckiej z Elbląga wygłoszone przez pracowników archiwum T. Kukowskiego i A. Wełniaka. Całości towarzyszyły wspomnienia pionierów elbląskich przybyłych do miasta w 1945 roku.

AP W KATOWICACH

- 16 X 2005 r. — w Teatrze Rozrywki w Chorzowie odbyło się wręczenie Nagród Prezydenta Miasta Chorzowa w Dziedzinie Kultury. Nagrodę w kategorii upowszechniania kultury otrzymał mgr Marian Gałuszka, starszy kustosz AP w Katowicach.
- 19 X 2005 r. — w siedzibie archiwum miało miejsce szkolenie dla pracowników służb celnych z zakresu podstawowej terminologii w dziedzinie archiwistyki, charakterystyki akt w archiwach państwowych sprzed 1945 r., dokumentacji kartograficznej, kwalifikacji archiwalnej dokumentacji oraz podstaw prawnych postępowania z dokumentacją. Szkolenie odbyło się w związku z porozumieniem zawartym pomiędzy Śląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Śląskim Komendantem Wojewódzkim Policji w Katowicach, Komendantem Śląskiego Oddziału Straży Granicznej, Komendantem Karpackiego Oddziału Straży Granicznej, Dyrektorem Archiwum Państwowego w Katowicach i Dyrektorem Izby Celnej w Katowicach, w sprawie zasad współdziałania w zwalczaniu nielegalnego wywozu za granicę lub przywozu z zagranicy zabytków i materiałów archiwalnych.
- 30 XI 2005 r. — po uzyskaniu opinii Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego został złożony projekt „Ochrona i konserwacja cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego”, realizowany w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Projekt dotyczy zabezpieczenia, konserwacji i digitalizacji zasobu cieszyńskiego Oddziału Archiwum i jest wspólnym przedsięwzięciem Urzędu Miasta w Cieszynie, AP w Katowicach, Muzeum Śląska Cieszyńskiego, Zakonu Bonifratrów w Cieszynie i Parafii

Ewangelicko-Augsburskiej.

AP W KOSZALINIE

- 20 X 2005 r. — w trakcie wizyty mgr. Józefa Sprutty, prezesa Stowarzyszenia Przyjaciół Koszalina, w siedzibie archiwum koszalińskiego ustalono zasady współpracy w zakresie wymiany informacji oraz publikacji między archiwum a stowarzyszeniem.
- X 2005 r. — mgr Urszula Kazana, kierownik słupskiego oddziału archiwum, uczestniczyła w dwóch posiedzeniach Społecznej Rady Izby Pamięci Słupska i Słupszczan. Rada podjęła m. in. decyzję o opracowaniu monografii Słupska.
- 8 XI 2005 r. — mgr Sławomir Miara, dyrektor AP w Koszalinie, na mocy uchwały Rady Miejskiej w Koszalinie został powołany w skład Rady Muzeum w Koszalinie.
- XI 2005 r. — pracownicy ze szczecineckiego oddziału archiwum w ramach współpracy z Urzędem Gminy w Zakrzewie, pow. Złotów, dotyczącej opracowania kroniki gminy przeprowadzili poszukiwania informacji o wójtach Gminy Zakrzewo oraz przewodniczących Gromadzkiej Rady Narodowej w Zakrzewie z lat 1945–1972.
- 27 XII 2005 r. — w związku z obchodami 740-lecia Koszalina przypadającymi w 2006 r. mgr Sławomir Miara, dyrektor archiwum, został zaproszony przez prezydenta Koszalina do Komitetu Organizacyjnego obchodów 740 rocznicy nadania Koszalinowi praw miejskich.

AP W KRAKOWIE

- Przeprowadzając kwerendę źródłową w swoim zasobie archiwum krakowskie włączyło się do badań archeologicznych prowadzonych na Rynku Głównym na zlecenie Prezydenta Miasta Krakowa. W projekcie tym reprezentantem archiwum, a zarazem konsultantem historycznym jest dr Kamila Follprecht. Udział krakowskiego archiwum w tym projekcie został przedstawiony przez dziennikarzy z redakcji „Dziennika Polskiego” (8 XI).
- W związku z nadchodzącą 750. rocznicą lokacji miasta Krakowa archiwum krakowskie przystąpiło do współpracy z Towarzystwem Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, Muzeum Historycznym m. Krakowa oraz Biblioteką Jagiellońską przy opracowaniu „Atlasu historycznych map i planów Krakowa”. Archiwum Państwowe w Krakowie reprezentują pracownicy: mgr Magdalena Marosz, zastępca dyrektora, oraz dr Kamila Follprecht.
- 15 XII 2005 r. — nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy pt. „Potop szwedzki w Nowym Sączu na tle wojny północnej”, zorganizowanej przez Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu we współpracy z archiwum krakowskim, dostępnej zainteresowanym do 12 III 2006 r.

AP W LESZNIE

- 20 X 2005 r. — zakończył się Kurs archiwalny I stopnia, w trakcie którego przeszkolono 15 uczestników reprezentujących różne zakłady pracy.
- 5 XI 2005 r. — otwarto wystawę pod nazwą „W 25 rocznicę leszczyńskiej »Solidarności«”, zorganizowaną przez Muzeum Okręgowe w Lesznie i Zarząd Regionu Wielkopolska NSZZ „Solidarność” we współpracy z AP w Lesznie, które udostępniło ze swoich zbiorów materiały archiwalne, dotyczące leszczyńskiej „Solidarności”.
- 29 XI 2005 r. — w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie otwarto wystawę „Günther i Langege wielkopolskie oficyny wydawnicze”, na którą AP w Lesznie wypożyczyło materiały archiwalne ze swojego zasobu oraz przygotowało noty katalogowe do poszczególnych eksponatów. Wystawę udostępniono również w Muzeum Okręgowym w Lesznie.

AP W ŁODZI

- 12 XII 2005 r. — w Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi odbyło się zebranie członków łódzkiego oddziału Stowarzyszenia Archiwistów Polskich. W trakcie obrad Radosław Peterman, pracownik oddziału łódzkiego Instytutu Pamięci Narodowej, przedstawił referat na temat „Charakterystyka zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi”. Dr Zbigniew Pustuła poinformował zebranych o programie VII Europejskiej Konferencji Archiwów w Warszawie. Omówiono również zagadnienia związane z warsztatami archiwalnymi zaplanowanymi na maj 2006 r.

AP W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM

- IX 2005 r. — w salach Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim otwarto wystawę „Piotrkowianie na frontach drugiej wojny światowej”, w której przygotowaniu brało udział piotrkowskie archiwum, udostępniając m. in. plakaty i druki ulotne z okresu tej wojny.

AP W POZNANIU

- 9 X 2005 r. — z okazji 300. rocznicy konsekracji kościoła pod wezwaniem św. Stanisława biskupa oraz 450. rocznicy patronatu Rady Miasta Poznania nad farą, w Sali Renesansowej ratusza poznańskiego odbyła się uroczystość wręczenia prezydentowi miasta Poznania i przewodniczącemu Rady Miasta Poznania kopii dokumentu wystawionego przez Zygmunta Augusta (10 VI 1555 r.), który przekazywał w ten sposób patronat nad farą miejską w ręce ówczesnej rady miasta. Oryginalny dokument w tym czasie był wystawiony w specjalnej gablocie.
- 9 X 2005 r. — mgr Henryk Krystek, dyrektor archiwum poznańskiego, w ramach prac zespołu roboczego pod nazwą „Trakt Królewsko-Cesarski w Poznaniu”, skupiającego przedstawicieli instytucji kulturalnych i naukowych z Poznania, przedstawił projekt pierwszego etapu digitalizacji materiałów archiwalnych z zasobu AP w Poznaniu.

Projekt opracowano na podstawie kryteriów określonych w Norweskim Mechanizmie Finansowania. W pracach zespołu uczestniczyła też mgr Elżbieta Rogal z AP w Poznaniu.

- 5 XI 2005 r. — w gmachu Wielkopolskiego Muzeum Wojskowego w Poznaniu otwarto wystawę pt. „Marsz, marsz Dąbrowski...”, związaną z obchodami 250. rocznicy urodzin generała Jana Henryka Dąbrowskiego, na którą AP w Poznaniu udostępniło ze swojego zasobu materiały archiwalne związane z osobą gen. Dąbrowskiego, a do których noty katalogowe napisała mgr Zofia Wojciechowska, kustosz z AP w Poznaniu.
- 10 XI 2005 r. — w gmachu Muzeum Historii Miasta Poznania otwarto wystawę pt. „Ulice i zaułki dawnego Poznania. Święty Marcin”, na którą użyczyło materiały archiwalne AP w Poznaniu.
- 7 XII 2005 r. — mgr Przemysław Wojciechowski na zaproszenie Wydziału Historycznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu wygłosił wykład otwarty dla studentów archiwistyki pt. „Problemy profilaktyki i konserwacji archiwaliów w XXI wieku”.
- IV kwartał 2005 r. — mgr Barbara Bielawna, pracownik AP w Poznaniu, we współpracy z Urzędem Miasta Poznania przeprowadziła kwerendę na temat szkód wojennych poniesionych przez Poznań w latach 1939–1945. Mgr Henryk Krystek, dyrektor archiwum uczestniczył aktywnie w kilku spotkaniach roboczych „Zespołu ds. ustalenia wartości strat powstałych w związku z wojną i okupacją niemiecką w latach 1939–1945”, powołanego przez prezydenta Poznania.
- IV kwartał 2005 r. — gnieźnieński oddział AP w Poznaniu w ramach współpracy z Collegium Europaeum Gnesnense rozpoczął cykl zajęć mających na celu zdobycie przez studentów umiejętności odczytywania kursywy neogotyckiej.

AP W SIEDLCACH

- 19 IX 2005 r. — na Zamku Książąt Mazowieckich w Liwie pod Węgrowem odbyła się konferencja na temat „Zapomniane dziedzictwo. Inicjatywy kulturalno-naukowe pogranicza podlasko-mazowieckiego”, zorganizowana przez Totalizator Sportowy przy współdziałaniu AP w Siedlcach. Uczestniczyli w niej m.in.: prezes Totalizatora Sportowego dr Mirosław Roguski, przedstawiciele lokalnych mediów, samorządu, placówek kulturalnych regionu, muzeów i archiwów diecezjalnych w Siedlcach i Drohiczyńnie oraz AP w Siedlcach i działającej przy nim Fundacji Rozwoju Badań Regionalnych „Sigillum”. Podczas konferencji głos zabrała dr Urszula Głowacka-Maksymiuk, dyrektor AP w Siedlcach, a następnie omówiono zadania i wspólną strategię działań związanych z zagadnieniem mecenatu kulturalnego w regionie siedlecko-drohiczyńskim, gdzie najwybitniejszym mecenasem kultury jest Totalizator Sportowy. Wynikiem spotkania było m. in. przyjęcie projektu wydawania przez AP w

Siedlcach i Fundację „Sigillum” źródeł historycznych i inwentarzy archiwalnych przy wsparciu finansowym Totalizatora Sportowego.

- 25 XI 2005 r. — w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego odbyło się spotkanie samorządowców i przedstawicieli instytucji kultury wschodniego Mazowsza ze stołecznymi dziennikarzami dotyczące promocji regionu. W spotkaniu wzięli udział: dyrektor AP w Siedlcach dr Urszula Głowacka-Maksymiuk oraz Artur Rogalski i Grzegorz Welik, pracownicy archiwum. W efekcie spotkania dzienniki „Rzeczpospolita” i „Gazeta Wyborcza” przygotowały specjalne wkładki dotyczące regionu. Osobne miejsce w każdej z nich zajęła prezentacja AP w Siedlcach. Dodatek do „Rzeczpospolitej” ukazał się w grudniu, zaś wkładka w „GW” w styczniu 2006 r.

AP W TORUNIU

- X 2005 r. — na zamówienie Wydziału Informacji, Promocji i Turystyki Urzędu Miasta Torunia wykonano zdjęcia cyfrowe fotografii przedstawiających pomordowanych na Barbarce w czasie II wojny światowej z zasobu archiwum, celem umieszczenia na banerze informacyjnym powieszonym na frontonie kościoła p.w. Ducha Świętego w Toruniu.
- X 2005 r. — archiwum współpracowało z Muzeum Okręgowym w Toruniu przy wyborze archiwaliów na wystawę „non omnis moriar. Zwyczaje pogrzebowe w XVII i XVIII-wiecznym Toruniu”. Na wystawie zaprezentowano statuty cechów toruńskich zawierające uregulowania prawne dotyczące ceremonii pogrzebu, jak również testamenty i pośmiertne spisy dóbr, opisy uroczystości pogrzebowych, drukowane utwory okazjonalne, wykazy opłat pogrzebowych, akta procesowe związane z podziałem majątku zmarłych i in.
- XI 2005 r. — w ramach współpracy z Muzeum w Brodnicy archiwum toruńskie udostępniło ze swoich zbiorów kilka listów Anny Wazówny do Guldensternów oraz grafiki przedstawiające portal i nagrobek królowny w Kościele NMP w Toruniu. Wymienione obiekty były prezentowane na wystawie „Anna Wazówna 1568–1652 — człowiek księgi i drzewa — szwedzka królowna w Brodnicy”.
- 5 XII 2005 r. — otwarto wystawę pt. „Włocławskie Towarzystwa Sportowe w XIX i XX wieku”, przygotowaną przez Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku we współpracy z włocławskim oddziałem archiwum, który wypożyczył materiały archiwalne z przeznaczeniem na tę ekspozycję.
- XII 2005 r. — archiwum współpracowało z Muzeum Okręgowym w Toruniu przy wyborze archiwaliów na wystawę „Dawny Podgórz i podgórzanie w sztuce i dokumentacji fotograficznej”. Na wystawę wypożyczono dokumenty i akta miasta Podgórza, plan miasta oraz gazetę „Podgorzer Anzeiger”.

AP W ZIELONEJ GÓRZE

- 20 X 2005 r. — słuchacze kursu dla pracowników biurowych, zorganizowanego przez Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego w Zielonej Górze, uczestniczyli w wykładzie o zarządzaniu dokumentacją. Wykład wygłosił dr hab. Zbigniew Bujkiewicz.

4. NABYTKI I DAROWIZNY

AAN

- 29 XI 2005 r. — zasób archiwum wzbogacił się o akta VII Obwodu „Obroża” Armii Krajowej oraz dokumenty Batalionu Radiotelegraficznego „Iskry”, zgromadzone przez Andrzeja Paszkowskiego, żołnierza VII Obwodu. Uroczystości przekazania towarzyszyła okolicznościowa wystawa oraz wykład dr. Jacka Sawickiego z Instytutu Pamięci Narodowej na temat „Działania Służby Bezpieczeństwa przeciwko byłym żołnierzom AK środowiska »Obroża«.”.
- W IV kwartale 2005 r. archiwum przejęło zespoły akt Krajowego Urzędu Pracy w Warszawie (1271 j.a. z lat 1993–2002, dotyczących m.in. działalności Rady Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, analizy i kontroli funkcjonowania rejonowych urzędów pracy, analizy stanu zatrudnienia na terenie kraju), Centralnego Zarządu Zakładów Karnych i Aresztów Śledczych w Warszawie oraz Centralnego Zarządu Zakładów Karnych w Warszawie (łącznie 1217 j.a. z lat 1969–1995, zawierających m.in. zarządzenia dotyczące więziennictwa, raporty i sprawozdania z kontroli podległych jednostek penitencjarnych, sprawozdania statystyczne dotyczące więziennictwa w Polsce), Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie (257 j.a. z lat 1961–2002, obejmujące m.in. sprawozdania z działalności Ośrodka, wykazy obiektów zabytkowych na terenie kraju, jego działalność wydawniczą i popularyzatorską) czy spuścizn rękopiśmiennych Stefana Ehrenkreutzta (8 j.a. głównie z lat 1905–1941, dotyczących działalności jako Senatora RP, wykładowcy na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, pracownika Archiwum Głównego Akt Dawnych i Archiwum Skarbowego, zastępcy kierownika Wydziału Archiwów Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego) i Stanisława Stommy (12 j.a. z lat 1982–1990, związanych z działalnością w ramach Koła Posłów „Znak”, Obywatelskiego Klubu Poselskiego, Prymasowskiej Rady Społecznej, Klubu Myśli Politycznej „Dziekania”).

ADM

- Zbiory fotograficzne archiwum wzbogaciły się o ok. 1300 negatywów zakupionych od spadkobierców Edwarda Hartwiga, które włączono do zespołu „Archiwum Fotograficzne Edwarda Hartwiga”.

AP W ELBLĄGU Z/S W MALBORKU

- AP w Elblągu z siedzibą w Malborku otrzymało, dzięki współpracy z Günterem Mauterem, członkiem Stowarzyszenia Truso w Münster, reprinty ksiąg adresowych miasta Elbląga i powiatu elbląskiego (roczniki 1848, 1867, 1872, 1876, 1886–1887, 1890, 1892, 1900, 1912), wydane nakładem elbląskich stowarzyszeń ziomkowskich w Niemczech. Materiały te stanowią cenne źródło do poszukiwań genealogicznych i tematycznych, gdyż poza kompletnymi wykazami mieszkańców zawierają także szczegółowe dane dotyczące instytucji miejskich, gospodarki, szkolnictwa, kultury i spraw wyznaniowych oraz wypisy z najważniejszych zarządzeń burmistrza i regulacji porządkowych w mieście. Uzupełniły księgozbiór archiwum, w którym przechowywane są ponadto księgi adresowe Elbląga z 1906 i 1924 r.
- Zespół archiwalny Zarząd Odbudowy Zamku w Malborku (Schlossbauverwaltung Marienburg) został uzupełniony o bardzo cenny nabytek w postaci oryginału Księgi Pamiątkowej Zamku Malborskiego (Gedenbuch des Ordenshaupthauses in Marienburg) założonej w 1847 r. Księga zawierająca kilkanaście tysięcy wpisów osób, które odwiedziły pokrzyżacki zamek w Malborku w latach 1847–1854 zachowała się w stanie ogólnym dobrym, a po fachowej naprawie konserwatorskiej grzbietu i bogato zdobionej okładki zostanie udostępniona użytkownikom. Jak ustalono, księga pozostaje jedynym zachowanym w Polsce oryginalnym źródłem obrazującym ruch wycieczkowy na Zamku w Malborku w połowie dziewiętnastego wieku.
- X 2005 r. — archiwum przejęło z Sądu Rejonowego w Malborku 22 księgi gruntowe z terenu powiatów malborskiego i nowodworskiego z lat 1772–1944. Księgi po specjalistycznych zabiegach konserwatorskich i renowacyjnych, przeprowadzonych w pracowni konserwatorskiej w Gdyni, uzupełniły zespoły archiwalne Sąd Obwodowy w Malborku (Amtsgericht Marienburg) i Sąd Obwodowy w Nowym Dworze Gdańskim (Amtsgericht Tiegenhof).
- XII 2005 r. — w pracowni archiwum przeprowadzone były prace remontowe połączone z częściową wymianą wyposażenia i mebli. Użytkownikom zostało udostępnionych siedem stanowisk pracy.

AP W KATOWICACH

- W IV kwartale 2005 r. zasób AP w Katowicach powiększył się o dopływy materiałów do następujących zespołów: Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach 1977–1985, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach Wojewódzki Oddział Inspekcji Robotniczo-Chłopskiej w Katowicach 1984–1989, Urząd Rejonowy w Olkuszu 1990–1999, Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach 1954–1977, Urząd Wojewódzki Śląski w Katowicach 1922–1939, Komisje wyborcze do przeprowadzenia wyborów do Parlamentu Europejskiego w województwie śląskim

2004, Komisje wyborcze do przeprowadzenia wyborów do Parlamentu Europejskiego w powiecie chrzanowskim 2004, Komisje wyborcze do przeprowadzenia wyborów do Parlamentu Europejskiego w powiecie olkuskim 2004, Spuścizny osób fizycznych 1891–1933, Sosnowiecka Przędzalnia Czesankowa „Politex” w Sosnowcu 1945–2003, Bank Rolny Oddział Wojewódzki w Katowicach 1949–1975, Bank Gospodarki Żywnościowej Oddział Wojewódzki w Katowicach [1965] 1975–1994 [1997], Zakład Silników Elektrycznych Małej Mocy „EMA-SILMA” w Sosnowcu [1963] 1969–1992 [2003], Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej — Jednostka Zakładowa Zakładu Silników Elektrycznych Małej Mocy „EMA-SILMA” w Sosnowcu 1976–1986, Zarząd Wojewódzki Związku Młodzieży Socjalistycznej w Katowicach i jednostki podległe 1976, Komitet Miejski Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Sosnowcu 1973–1989, Rafineria Nafty „Trzebinia” w Trzebini [1938] 1946–1995 [2003], Komitet Miejsko-Gminny Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Trzebini 1969–1991, Narodowy Bank Polski Oddział w Zawierciu 1953–1990, Wojewódzka Komisja do Walki ze Spekulacją przy Wojewodzie Katowickim w Katowicach 1981–1987, Zakłady Chemiczne „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach 1951–1992, Urząd Stanu Cywilnego w Piasecznej 1874–1904, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Minoga 1890–1905, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Skąpa 1890–1905, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Smardzowice 1890–1905, Śląskie Zjednoczenie Budownictwa Przemysłowego w Katowicach 1956–1982, Urząd Rejonowy w Zawierciu 1990–1998, Związek Bojowników o Wolność i Demokrację Zarząd Okręgu w Katowicach 1945, Elektrownia „Łagisza” w Będzinie 1958–1988 [1992]. Zasób AP w Katowicach powiększył się również o nabyte na aukcji *Acta Civitatis Żywiec*, tom I i II „Ksiąg ingrossacyi i różnych dokumentów” z lat 1766–1786. Zakup został sfinansowany przez Grupę Żywiec S.A.

AP W KIELCACH

- IV kwartał 2005 r. — zasób kieleckiego archiwum wzbogacił się o dopływ do zespołu archiwalnego Kieleckie Zakłady Wyrobów Metalowych w Kielcach z lat 1948–1981 (213 j.a.; 4,25 m.b.) oraz nowy zespół archiwalny Państwowy Zakład Ubezpieczeń Oddział Wojewódzki w Kielcach z lat [1912] 1952–1991 (864 j.a.; 11,50 m.b.).
- IV kwartał 2005 r. — oddział archiwum w Sandomierzu przejął nowe zespoły: Zakład Doświadczalny Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Przemysłu Siarkowego „Siarkopol” w Tarnobrzegu z lat [1954] 1971–2005, (43 j.a. 0,45 m.b.), Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Przędzeli z lat 1891–1904, (1 j.a. 0,01 m.b.), Państwowe Biuro Notarialne w Sandomierzu z lat 1951–1992, (415 j.a.; 13,75 m.b.)

AP W KRAKOWIE

- Tarnowski oddział Archiwum Państwowego w Krakowie otrzymał w darze dokumentację tarnowskiego Inspektoratu Armii Krajowej. Dokumenty

przekazał p. Mariusz Ostański z Rzeszowa, wnuk ppłka Stefana Musiałka-Łowickiego dowódcy Inspektoratu w latach 1942–1945. Przekazane materiały to rozkazy, meldunki, sprawozdania z akcji bojowych, listy współpracowników ruchu oporu, dokumenty rozliczeniowe AK ze stycznia 1945 r. oraz wyroki sądu podziemnego. Dar ten spotkał się z dużym zainteresowaniem ze strony lokalnych mediów.

AP W LESZNIE

- IV kwartał 2005 r. — zasób archiwum leszczyńskiego powiększył się m.in. o następujące zespoły akt: Biuro Senatorskie senatora Zbigniewa Kulaka, 1995–2005 (15 j.a.; 1,00 m.b.), Liceum Ogólnokształcące im. Tomasza Zana we Wschowie, 1945–1990 (87 j.a.; 1,00 m.b.), Przedsiębiorstwo Przemysłu Fermentacyjnego „Akwawit” Spółka Akcyjna w Lesznie, 1937–2001 (280 j.a.; 2,85 m.b.).

AP W POZNANIU

- IV kwartał 2005 r. — zasób archiwum powiększył się o nowe zespoły akt i dopływy do zespołów, np.: Akademicki Związek Przyjaciół Łużyc PROŁUŻ. Zarząd Główny w Poznaniu 1945–1950 (30 j.a.; 0,60 m.b.) — celem działalności tego ruchu było uzyskanie niepodległości lub autonomii dla słowiańskich Łużyc, włączonych w granice Niemiec; Fundacja 750-lecia lokacji miasta Poznania 2000–2003 (142 j.a.; 2,30 m.b.); Państwowe Zakłady Umundurowania-Ośrodek Fabryczny nr 2 w Poznaniu 1945–1948 (3 j.a.; 0,03 m.b.); Poznańskie Zakłady Przemysłu Odzieżowego w Poznaniu 1948–1950 (15 j.a.; 0,11 m.b.); Zakłady Przemysłu Odzieżowego MODENA w Poznaniu 1951–1991 (209 j.a.; 3,16 m.b.); Zakłady Przemysłu Odzieżowego MODENA. Spółka Akcyjna w Poznaniu 1991–2000 (8 j.a.; 0,11 m.b.); Urząd Gminy w Nowym Mieście nad Wartą 1975–1990 (63 j.a.; 1,20 m.b.); Urząd Gminy Brodnica 1973–1990 (193 j.a.; 2,30 m.b.); Poznańska Fabryka Czekolady GOPLANA. Spółka Akcyjna w Poznaniu 1904–1945 (18 j.a.; 0,08 m.b.); Fabryka Czekolady, Cukrów i Keksów nr 1 GOPLANA w Poznaniu 1946–1948 (7 j.a.; 0,20 m.b.); Zakłady Przemysłu Cukierniczego GOPLANA w Poznaniu 1951–1966 (111 j.a.; 2,00 m.b.); Wielkopolskie Zakłady Przemysłu Cukierniczego w Poznaniu 1966 (7 j.a.; 0,20 m.b.); Zakłady Przemysłu Cukierniczego GOPLANA w Poznaniu 1967–1995 (624 j.a.; 8,80 m.b.); GOTANA Fabryka Czekolady. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Poznaniu 1940–1944 (3 j.a.; 0,06 m.b.); Państwowa Fabryka Cukrów nr 3 IRA w Poznaniu 1948–1949 (1 j.a.; 0,02 m.b.); Fabryka Cukrów i Czekolady RYWAL w Lesznie 1951–1956 (5 j.a.; 0,05 m.b.); Fabryka Cukrów RYWAL w Lesznie 1957–1958 (2 j.a.; 0,01 m.b.); Fabryka Cukrów DĄBRÓWKA w Kargowej 1952–1958 (6 j.a.; 0,10 m.b.); Wojewódzki Zarząd Dróg Publicznych w Poznaniu 1945–1975 (325 j.a.; 3,40 m.b.); Wojewódzki Zarząd Dróg Lokalnych w Poznaniu i Wojewódzki Zarząd Dróg i Ulic w Poznaniu 1946–1976 (382 j.a.; 3,90 m.b.). Na

bieżąco przejmowano też akta stanu cywilnego.

- IV kwartał 2005 r. — powiększył się także zasób konińskiego oddziału archiwum o akta Kopalni Węgla Brunatnego KONIN w Kleczewie [1940] 1945–1981 (325 j.a.; 7,50 m.b.), jednego z najstarszych i największych zakładów przemysłowych w regionie wschodniej Wielkopolski, który stał się podstawą powstania i rozwoju tzw. Konińskiego Zagłębia Przemysłowego. Przejęte materiały zawierają m.in. dokumentację tzw. planów ruchu kopalni.

AP W TORUNIU

- 7 X 2005 r. — archiwum toruńskie odwiedził p. Reinhard Moeller-Althaus z Niemiec, który przekazał w darze materiały rodzinne dotyczące swojego pradziadka Gustawa Quassowskiego, inżyniera-sapera w wojsku pruskim. Szczególnie cenny okazał się list z podziękowaniami dla Quassowskiego, za wysadzenie w 1875 r. lodu na rzece Wiśle i uratowanie mostu w Toruniu, wystosowany przez Magistrat Miasta Torunia.

AP W ZIELONEJ GÓRZE

- 12 XII 2005 r. — Archiwum przejęło do zasobu dwie księgi cechu tkaczy Inianych miasta Sulechowa z lat 1687–1807. Księgi te zostały zakupione dzięki współpracy z władzami miasta Sulechowa, które współfinansowały ich zakup od prywatnego przechowawcy.

5. POPULARYZACJA ZASOBU

AAN

- 14, 17 X, 19 XII 2005 r. — pracownicy archiwum przygotowali i przeprowadzili trzy prelekcje dotyczące historii, organizacji i działalności AAN dla grupy sióstr Zgromadzenia Sióstr Świętego Feliksa z Cantalice — prowincji polskiej, amerykańskiej i kanadyjskiej, uczniów Szkoły Policealnej nr 17 przy Zespole Szkół nr 26 w Warszawie oraz studentów Uniwersytetu Stefana Kardynała Wyszyńskiego.

ADM

- 10 X — 31 XII 2005 r. — w tych dniach w centrum handlowym Blue City można było obejrzeć wystawę fotografii przygotowaną przez pracowników archiwum. Złożyło się na nią pięć prezentacji tematycznych (handel, transport, dziecko w fotografii, spędzanie wolnego czasu zimą, gwiazdka), z których każda liczyła ok. 30 zdjęć prezentowanych przez okres 2 tygodni. Echa wystawy trafiły na łamy „Gazety Wyborczej” (artykuł w „Gazecie Stołecznej”, autorstwa Jerzego S. Majewskiego pt. „Warszawiacy sprzed lat w centrum handlowym — wystawa fotografii Archiwum Dokumentacji Mechanicznej”).

AP W BYDGOSZCZY

- 27 X 2005 r. — „Życie kulturalne mogilnian w pierwszej połowie XX wieku” to tytuł wystawy, zorganizowanej w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Mogilnie, na której

zaprezentowano archiwalia z inowrocławskiego oddziału archiwum. Otwarcie wystawy towarzyszyło wystąpienie dr Lidii Wakuluk, przygotowane z myślą o młodzieży szkolnej.

- X 2005 r. — w trakcie spotkania Wałęckiego Klubu Miłośników Miasta dr Marcin Hlebionek wygłosił referat pt. „Staropolskie pieczęcie miasta Wałcza”.

AP W KATOWICACH

- 7 X 2005 r. — mgr Bożena Husar, kierownik oddziału archiwum w Żywcu, przeprowadziła lekcję dla uczniów Gimnazjum nr 2 w Żywcu pt. „Archiwa jako składnica dokumentów świadczących o historii regionu”.
- 9 XI 2005 r. — w cieszyńskim oddziale archiwum otwarto wystawę pt. „Cieszyńska Macierz — dziedzictwo dla przyszłości 1885–2005”. Na ekspozycji zgromadzono archiwalia, dyplomy, fotografie, odznaczenia i kroniki pochodzące ze zbiorów archiwum oraz Macierzy Ziemi Cieszyńskiej. W uroczystości otwarcia uczestniczyli władze miasta i powiatu, a także dyrektorzy cieszyńskich instytucji kulturalnych.
- 9 XI 2005 r. — w Muzeum w Gliwicach odbyło się otwarcie wystawy pt. „Żydzi gliwicy”. Zaprezentowano na niej m. in. afisze, książki, prasę i inną dokumentację z gliwickiego oddziału archiwum.
- 15 XI 2005 r. — w Muzeum Techniki i Włókiennictwa w Bielsku-Białej otwarto wystawę „110 lat wodociągów w Bielsku-Białej”, na którą udostępniono dokumenty z bielskiego oddziału archiwum.
- 18 XI 2005 r. — w siedzibie archiwum miało miejsce otwarcie wystawy pt. „Katowice na mapach topograficznych 1736–1996” prezentującej materiały obrazujące zachodzące zmiany w przynależności państwowej i administracyjnej, zmiany w krajobrazie, sieci osadniczej, sieci komunikacyjnej, rozwoju górnictwa i przemysłu na obszarze zajmowanym przez dzisiejsze miasto Katowice i bezpośrednio sąsiadujące z nim miejscowości. Uroczystość otwarcia uświetnili swoją obecnością m. in. poseł Andrzej Sośnierz, przewodniczący Rady Miasta Katowic Jerzy Forajter oraz przedstawiciele lokalnego środowiska kulturalno-naukowego. Wystawa objęta była patronatem honorowym Prezydenta Miasta Katowic oraz patronatem medialnym regionalnych środków masowego przekazu. Z okazji wystawy ukazał się katalog.
- 18–19 XI 2005 r. — w AP w Katowicach miały miejsce, odbywające się każdego roku, „Dni Otwartych Drzwi”. Z myślą o gościach przygotowano m.in.: wystawę, prezentację materiałów archiwalnych zapisanych na nośnikach dźwiękowych, pokaz materiałów filmowych, sprzedaż wydawnictw o tematyce archiwalnej, możliwość obejrzenia pracowni konserwacji, introligatorskiej i fotograficznej oraz magazynów. Impreza była objęta patronatem medialnym przez regionalne środki masowego przekazu.

- 22, 25 XI i 8, 9, 13, 15 XII 2005 r. — w siedzibie AP w Katowicach gościli grupy uczniów oraz studentów z: Gimnazjum nr 9 w Katowicach, Zespołu Szkół Zawodowych im. Mielczarskiego w Katowicach, Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących nr 5 w Katowicach, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i Wyższej Szkoły Umiejętności Społecznych w Katowicach. Uczniowie zwiedzili wystawę „Katowice na mapach topograficznych 1736–1996”, magazyny oraz pracownie: konserwacji, introligatorską i fotograficzną. Uczniowie i studenci wysłuchali również prelekcji na temat organizacji pracy i zasobu archiwum, zasad udostępniania akt w pracowni naukowej, podstaw ochrony zasobu oraz korzystania z baz danych.

AP W KIELCACH

- W „Gazetce Towarzyskiej” piśmie wydawanym przez UG w Pierzchnicy i Towarzystwo Przyjaciół Pierzchnicy ukazały się artykuły pracownika archiwum Łukasza Guldona: „Przywileje miasta rządowego Pierzchnicy w świetle materiałów archiwalnych” oraz „Zgromadzenia cechowe w mieście rządowym Pierzchnicy”. Artykuły były ilustrowane fotografiami materiałów archiwalnych.

AP W KOSZALINIE

- 4 XI 2005 r. — mgr Waldemar Chlistowski udzielił wywiadu oraz przygotował materiały archiwalne i biblioteczne dotyczące dziejów koszalińskich Żydów do sfilmowania dla redakcji koszalińskiej ośrodka TVP Szczecin. Nagranie wykorzystano w reportażu telewizyjnym o „marszu pamięci”, poświęconym martyrologii koszalińskich Żydów, który odbył się w Koszalinie w rocznicę tzw. nocy kryształowej z 1938 r.
- XI-XII 2005 r. — mgr Joanna Chojecka, zastępca dyrektora archiwum, i mgr Aneta Heinrich, pracownik archiwum, udzieliły wywiadów dziennikarzom z redakcji koszalińskiej ośrodka TVP Szczecin oraz dziennika „Głos Pomorza”, poświęconych najstarszej rękopiśmiennej XVIII-wiecznej kronice Koszalina J. D. Wendlanda, przechowywanej w zbiorach archiwum.
- XI 2005 r. — pracownicy słupskiego oddziału archiwum przygotowali i przeprowadzili zajęcia z czterema grupami studentów Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku. Tematyka zajęć obejmowała zapoznanie z zasobem archiwalnym i bibliotecznym oddziału oraz z możliwościami jego wykorzystania do badań naukowych.

AP W KRAKOWIE

- 19 X 2005 r. — z okazji podpisania umowy partnerskiej miasta Nowego Targu z miastem Radevormwald z Nadrenii-Westfalii w RFN przygotowano prezentację pt. „Najstarsza księga wójtowska-ławnicza na Podhalu jako przykład życia mieszczan nowotarskich w XVII w.”.

AP W LESZNIE

- 10, 19 XI 2005 r. — AP w Lesznie gościło studentów Wyższej Szkoły Marketingu i Zarządzania w Lesznie oraz Wyższej Szkoły Humanistycznej w Lesznie o specjalności administracja samorządowa. Pierwsza grupa odwiedziła archiwum w ramach seminarium dyplomowego w celu zapoznania się z pracą i zasobem archiwum pod kątem możliwości pisania prac licencjackich. Grupa druga zapoznała się z zadaniami i pracą archiwum oraz zwiedziła wystawę obrazującą działalność archiwum na przestrzeni 55 lat.

AP W ŁODZI

- 14 XI 2005 r. — w pracowni naukowej przy pl. Wolności 1 przeprowadzono zajęcia ze studentami proseminarium z historii polski XIX w. (Instytut Historii Uniwersytetu Łódzkiego), podczas których zapoznano słuchaczy z zasobem, pomocami ewidencyjno-informacyjnymi i zasadami korzystania z materiałów archiwalnych. Zajęcia prowadzili Adam Lajdenfrost i Agnieszka Janik.
- 6, 13 XII 2005 r. — Andrzej Drakoniewicz i Maria Redeł, pracownicy AP w Łodzi, przeprowadzili zajęcia ze studentami IV roku historii, uczestnikami seminariów magisterskich, w ramach Katedry Historii Polski Najnowszej Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego. Zajęcia obejmowały wprowadzenie do korzystania z zasobu AP w Łodzi. Studentów zapoznano z informatorami, pomocami informacyjno-ewidencyjnymi, inwentarzami oraz dostępnymi bazami danych. Przedstawiono zasób archiwum ze szczególnym zwróceniem uwagi na materiały dotyczące okresu II Rzeczypospolitej. Omówiono też zbiory biblioteczne, w tym czasopisma z lat 1918–1939. Zajęcia wzbogacono prezentacją przykładowych akt z okresu dwudziestolecia międzywojennego oraz książek i czasopism.

AP W PŁOCKU

- IV kwartał 2005 r. — w archiwum plockim odbyły się trzy zajęcia warsztatowe z udziałem uczniów kółek historycznych gimnazjów oraz Zespołu Szkół Technicznych z Płocka. W ramach zajęć uczniowie po raz pierwszy mieli okazję korzystać z oryginalnych materiałów źródłowych. Szczególnym zainteresowaniem cieszyło się odczytywanie XIX-wiecznych tekstów oraz ich analiza według zagadnień wcześniej ustalonych przez prowadzącego. Zajęcia miały na celu przybliżenie młodzieży historii regionalnej wybranych parafii powiatu plockiego.

AP W POZNANIU

- X 2005 r. — mgr Zofia Wojciechowska, kustosz z AP w Poznaniu, zakończyła prace nad przygotowaniem prezentacji czterech dokumentów papieskich z lat 1817–1878, które umieszczono na stronie internetowej www.polska.pl (inicjatywa NASK i NDAP) w dziale poświęconym papieżowi Janowi Pawłowi II, pod hasłem „Dokumenty papieskie na przestrzeni wieków”.

- 19, 24 X 2005 r. — w siedzibie archiwum mgr Henryk Krystek, dyrektor archiwum, przeprowadził zajęcia dydaktyczne dla czterech grup studentów I roku archiwistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu poświęcone prezentacji systemu informacji archiwalnej ze szczególnym wykorzystaniem narzędzi komputerowych.
- 9–24 XI 2005 r. — w siedzibie archiwum mgr Zofia Wojciechowska przeprowadziła cykl zajęć dla trzech grup studentów IV roku archiwistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, polegające na omówieniu rozwoju form kancelaryjnych. Ilustracją zajęć były materiały archiwalne z zasobu AP w Poznaniu obrazujące ten proces w okresie od XII do końca XVIII w., tj. włącznie z aktami powstającymi w Wielkopolsce po zajęciu jej przez Prusy w 1793 r.
- 25 XI, 9 XII 2005 r. — w siedzibie konińskiego oddziału archiwum gościły grupy słuchaczy nowopowstałego Konińskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, z którym miejscowy oddział AP w Poznaniu nawiązał współpracę. W listopadzie goście mogli wysłuchać wykładu mgr. Piotra Rybczyńskiego na temat „Archiwa, sieć, zasady organizacyjne oraz warunki i tryb udostępniania materiałów archiwalnych”, natomiast w grudniu mgr Robert Piekarczyk przedstawił referat pt. „Problematyka badań genealogicznych”.

AP W SIEDLCACH

- 17 XI 2005 r. — mgr Grzegorz Welik, pracownik AP w Siedlcach, przeprowadził prelekcję dotyczącą AP w Siedlcach i jego zasobu dla słuchaczy Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Siedlcach oraz wykład dla studentów III roku archiwistyki Akademii Podlaskiej w Siedlcach na temat zasad korzystania ze zbiorów archiwalnych w archiwach państwowych, posługiwania się inwentarzami i innymi pomocami archiwalnymi.
- 25 XI 2005 r. — mgr Grzegorz Welik przeprowadził prelekcję dotyczącą źródeł do dziejów Siedlec, połączoną ze zwiedzaniem siedleckich zabytków dla młodzieży z klas przedmaturalnych Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 z Białej Podlaskiej

AP W TORUNIU

- 14–16 X 2005 r. — włocławski oddział archiwum wziął udział w I Włocławskim Festiwalu Kultury, Nauki i Techniki, organizując wystawę pt. „Historia w źródłach zapisana. Włocławek — miasto wielu kultur” oraz warsztaty („Spotkania ze źródłem archiwalnym”, „Jak zacząć badania genealogiczne” i „Rozmieszczenie źródeł do historii małych ojczyzn”).
- 4 XI 2005 r. — w siedzibie archiwum toruńskiego gościli uczestnicy (19) kursu szkoleniowego dla sekretarzy sądowych wraz z prowadzącym kurs archiwistą zakładowym Sądu Okręgowego w Toruniu. Gościom zaprezentowano różne rodzaje akt sądowych oraz zasygnalizowano problemy związane z pracą kancelarii sądowych i archiwizacją tego typu akt.

- 5 XII 2005 r. — w archiwum toruńskim przebywali studenci prawa z Marburga, którym zaprezentowano przywilej lokacyjny tzw. chełmiński dla miasta Torunia i Chełmna z 1251 r., który stał się podstawą dla nowego prawa lokacyjnego na ziemiach polskich.
- XII 2005 r. — AP w Toruniu przygotowało angielską wersję językową własnej strony internetowej (<http://www.torun.ap.gov.pl/en.htm>).
- IV kwartał 2005 r. — w ramach popularyzacji zasobu oraz współpracy z Instytutem Historii i Archiwistyki UMK w Toruniu archiwum zorganizowało kilka pokazów dla studentów oraz gości Instytutu. W trakcie prezentacji archiwaliów omawiane były zagadnienia z zakresu dyplomatyki, sfragistyki, kancelarii oraz historii miasta dotyczące pokazywanych dokumentów. Pokazy prowadzili kustosz dr Witold Szczuczko oraz mgr Zbigniew Woźniak.

AP M.ST. WARSZAWY

- 23 XI 2005 r. — w siedzibie archiwum odbyła się promocja 17. tomu „Rocznika Mazowieckiego”, poświęconego pamięci prof. dr hab. Andrzeja Bartnickiego. Uroczystość została zorganizowana wspólnie z Mazowieckim Towarzystwem Naukowym w Warszawie i Wyższą Szkołą Rozwoju Lokalnego w Żyrardowie.
- 24 XI 2005 r. — w ramach popularyzacji zasobu przeprowadzono zajęcia ze studentami II roku Instytutu Historii Sztuki UW prezentujące zasób archiwum w ramach przedmiotu „warsztat historyka sztuki”.
- 13 XII 2005 r. — pułuski oddział archiwum wraz z Wyższą Szkołą Humanistyczną im. Aleksandra Gieysztoro oraz Pułuskim Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym zorganizował spotkanie promocyjne z okazji wydania 6. tomu publikacji *Pułusk. Studia i materiały z dziejów miasta i regionu*”.

AP W ZIELONEJ GÓRZE

- 6 X 2005 r. — w archiwum gościła grupa 20 uczniów z Gimnazjum w Nowej Soli, których mgr Aneta Borkowska zapoznała z najcenniejszymi dokumentami przechowywanymi w zasobie.
- 7 X 2005 r. — w siedzibie archiwum przebywała grupa uczniów z V Liceum Ogólnokształcącego w Zielonej Górze. Mgr Aneta Borkowska zapoznała ich z najcenniejszymi dokumentami oraz wygłosiła prelekcję o celach i zadaniach archiwum.
- 1, 9 XII 2005 r. — w ramach ćwiczeń z zakresu rozwoju form kancelaryjnych w archiwum gościły dwie grupy studentów IV roku historii Uniwersytetu Zielonogórskiego, którym pokazano najcenniejsze dokumenty i akta z zasobu archiwum, a mgr Beata Grelewicz wygłosiła prelekcję na temat zasobu archiwum.
- 12 XII 2005 r. — w Oddziale Lubuskim Telewizji Polskiej Tadeusz Dzwonkowski, dyrektor archiwum i burmistrz miasta Sulechów Tadeusz Odważny udzielili wywiadów na temat współpracy obu instytucji, podczas których zaprezentowano także

zakupione do zasobu archiwum księgi cechowe miasta Sulechowa.

- 15 XII 2005 r. — w archiwum gościła grupa studentów Uniwersytetu Caen w Normandii (Francja). Prelekcję na temat źródeł francuskojęzycznych w zasobie archiwum zielonogórskiego połączoną z pokazem najcenniejszych dokumentów wygłosił dr hab. Zbigniew Bujkiewicz.
- 1 XII 2005 r. — w archiwum przebywali uczniowie Szkoły Podstawowej w Zaborze, którzy realizują projekt „Moja Szkoła Marzeń”. Materiały archiwalne dotyczące miejscowości Zabor zaprezentowała im mgr Aneta Borkowska.

6. NOWOŚCI WYDAWNICZE

- **Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy we Lwowie. Przewodnik po zasobie archiwalnym, oprac. A. Krochmal, Warszawa 2005, ss. 514, ilustr., ISBN 83-89115-49-2, ISBN 83-88172-18-2, cena 54,00 zł.** Polska wersja językowa przewodnika charakteryzująca zasób jednego z najbogatszych i najstarszych archiwów państwowych na Ukrainie, choć formalnie powstałego dopiero w 1939 r. Archiwum to gromadzi zbiory wcześniejszego Archiwum Akt Dawnych, Archiwum Państwowego i wielu innych archiwów urzędowych, resortowych i prywatnych dotyczące dziejów Rusi Halickiej, Korony Polskiej, Rzeczypospolitej i Galicji pod zaborem oraz ziemi krakowskiej aż do czasów współczesnych.
- **Po mieczu i po kądzieli, płyta CD-ROM, Windows 9x/NT/2000/XP, karta graficzna 800x600, Warszawa 2005, cena 30,00 zł, ISBN 83-89115-53-0.** Płyta CD-Rom zawierająca 7 baz danych z informacjami, które mogą być przydatne do prowadzenia naukowych badań demograficznych i genealogicznych. Dotyczą one zasobu polskich archiwów państwowych podlegających Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych, kilku archiwów diecezjalnych oraz urzędów stanu cywilnego posiadających materiały wytworzone przez urzędy niemieckie.

7. WIZYTY

AAN

- 25 X 2005 r. — z wizytą w archiwum przebywała grupa pracowników ukraińskich archiwów państwowych z obwodu równeńskiego i wołyńskiego. Goście zapoznali się z historią, organizacją oraz bieżącą działalnością i zasobem AAN. Szczególne zainteresowanie okazali źródłom do dziejów Wołynia i dawnego powiatu równeńskiego.
- 5–20 XII 2005 r. — gościem archiwum była Tatiana Łabaznowa (z Białoruskiego Państwowego Archiwum-Muzeum Literatury i Sztuki w Mińsku), zajmująca się badaniami historii kultury białoruskiej XX w.

ADM

- 25 X 2005 r. — w siedzibie archiwum gościli archiwiści z Ukrainy, którzy mieli okazję poznać dzieje i zasób archiwum, jego organizację, zasady funkcjonowania oraz najciekawsze przykłady zbiorów.

8. NOWE SIEDZIBY

AP W POZNANIU

- XII 2005 r. — zakończono remont budynku przy ul. Podchorążych 76 w Pile, eksploatowanego od XI 2004 r. przez Archiwum Państwowe w Poznaniu Oddział w Pile. Jest to obiekt parterowy o powierzchni użytkowej 549,40 m², w którym znajduje się 5 pomieszczeń biurowych, pracownia naukowa na 8 stanowisk oraz sala konferencyjna z zapleczem magazynowym, a szeroki korytarz pozwala na organizację wystaw. Część magazynowa, o powierzchni 360,30 m² oddzielona jest od biurowej drzwiami przeciwpożarowymi. Za magazynami znajdują się pomieszczenia służące przejmowaniu i profilaktyce akt. Budynek zabezpieczony jest przed włamaniem.

A. G. Dąbrowski (AAN), E. Podgórska (ADM), E. Borodij (AP w Bydgoszczy), E. Surma-Jończyk (AP w Częstochowie), A. Wełniak (AP w Elblągu z/s w Malborku), S. Korba, G. Słotwińska-Sas (AP w Katowicach), A. Smorąg (AP w Kielcach), W. Chlistowski (AP w Koszalinie), M. Andrasz-Mrożek (AP w Krakowie), B. Ratajewska (AP w Lesznie), A. Drakoniewicz (AP w Łodzi), A. Piasta (AP w Piotrkowie Trybunalskim), Z. Wojciechowska (AP w Poznaniu), M. Dalecki (AP w Przemyślu), G. Welik (AP w Siedlcach), T. Radziwonowicz (AP w Suwałkach), B. Herdzin (AP w Toruniu), D. Skorwider-Skiba (AP m.st. Warszawy), T. Dzwonkowski (AP w Zielonej Górze)

IV. NOWOŚCI PRAWNE

1. NOWOŚCI PRAWNE

- 15 XI 2005 r. — weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 X 2005 r. w sprawie sposobu i trybu udostępniania materiałów archiwalnych znajdujących się w archiwach wyodrębnionych, podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych, ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefowi Agencji Wywiadu, Szefowi Kancelarii Sejmu, Szefowi Kancelarii Senatu i Szefowi Kancelarii Prezydenta (Dz.U. Nr 219, poz. 1847). Rozporządzenie wydano na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. W toku prac legislacyjnych uznano, że w odrębnym akcie zostanie uregulowane udostępnianie materiałów archiwalnych znajdujących się w archiwum wyodrębnionym podporządkowanym Prezesowi Instytutu Pamięci Narodowej — Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.
- 21 XI 2005 r. — weszły w życie zmiany w art. 1, 5 i 16 ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, wprowadzone ustawą z dnia 17 II 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. Nr 64, poz. 565) — patrz informacja za II kwartał 2005 r.
- W „Dzienniku Ustaw” Nr 239 z 2005 r., pod poz. 2016, ogłoszono rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 XI 2005 r. w sprawie utworzenia Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim. Rozporządzenie weszło w życie 1 I 2006 r.

S. Cimaszewski (Dział Obsługi Prawnej NDAP)

V. SPRAWY KADROWE

1. NAGRODA NACZELNEGO DYREKTORA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH ZA ROK 2005

Prof. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, przyznała po raz dziesiąty Nagrodę Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych za szczególne osiągnięcia w wykonywaniu zadań na rzecz archiwów państwowych. Do nagrody zgłoszono 11 kandydatów i jeden trzyosobowy zespół. Siedmiu kandydatów zgłosili dyrektorzy archiwów państwowych, a pięciu rekomendowało kierownictwo NDAP. Laureatami za 2005 r. zostali:

Mgr Anna Czajka, kierownik Centralnego Laboratorium Konserwacji Archiwaliów (Archiwum Główne Akt Dawnych) — za fachowe i kompetentne reprezentowanie archiwów państwowych na forum krajowym i międzynarodowym w zakresie działalności archiwów państwowych, jako instytucji szczególnie zainteresowanych ochroną zbiorów i służących profesjonalną pomocą w tym zakresie.

Mgr Aleksandra Sieklicka, kierownik Oddziału w Raciborzu Archiwum Państwowego w Katowicach — w kategorii „młody archiwista” za efektywne współdziałanie z władzami Raciborza uwieńczone pozyskaniem nowej siedziby dla oddziału, a także za sprawne przeprowadzenie dostosowania obiektu dla potrzeb archiwum, co poprawiło warunki przechowywania zasobu, a także polepszyło warunki pracy pracowników oraz użytkowników archiwum. Ponadto za szczególną aktywność, wyróżniający się wkład pracy na rzecz rozwoju i popularyzacji działalności raciborskiego oddziału Archiwum Państwowego w Katowicach i zgromadzonych przekazów źródłowych; za inicjatywę i organizację zajęć dydaktycznych dla młodzieży.

2. ODZNACZENIA PRACOWNIKÓW ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH W 2005 R.

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 X 2005 r. o nadaniu odznaczeń za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej odznaczeni zostali:

Złotym Krzyżem Zasługi:

- Elwira Derdowska-Szczepaniak, dyrektor Archiwum Państwowego w Kielcach (po raz drugi),
- Jan Basta, dyrektor Archiwum Państwowego w Rzeszowie.

Srebrnym Krzyżem Zasługi:

- Bogusław Bobusia, dyrektor Archiwum Państwowego w Przemyślu,
- Ludwik Domański, starszy kustosz w Archiwum Państwowym w Katowicach,
- Włodzimierz Janowski, główny specjalista w Archiwum Akt Nowych w Warszawie,
- Tadeusz Krawczak, adiunkt w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych,

- Elżbieta Matuszek, kierownik oddziału w Archiwum Państwowym w Katowicach,
- Jadwiga Miedzianowska, starszy kustosz w Archiwum Państwowym w Poznaniu,
- Krystyna Wilczyńska, kierownik oddziału w Archiwum Państwowym we Wrocławiu,

Brązowym Krzyżem Zasługi:

- Dariusz Bednarek, starszy kustosz w Archiwum Państwowym we Wrocławiu,
- Stefan Cimaszewski, radca prawny w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych,
- Anna Krochmal, starszy specjalista w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych,
- Barbara Ratajewska, kustosz w Archiwum Państwowym w Lesznie,
- Piotr Rybczyński, kierownik Oddziału w Koninie Archiwum Państwowego w Poznaniu.

Prof. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, wręczyła nagrody i odznaczenia w dniu 20 XII 2005 r. w Sali im. J. Siemińskiego w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie.

3. ODWOŁANIE DYREKTORA ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO W ŁODZI

Z dniem 13 XII 2005 r. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych odwołał mgr Urszulę Zarzycką-Sutter ze stanowiska dyrektora Archiwum Państwowego w Łodzi. Z tym dniem powierzył pełnienie obowiązków dyrektora archiwum dr. Maciejowi Janikowi, dotychczasowemu zastępcy dyrektora.

Dnia 2 I 2006 r. ogłoszony został konkurs na kandydata na dyrektora Archiwum Państwowego w Łodzi.

4. POWOŁANIE DYREKTORA ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO W GORZOWIE WIELKOPOLSKIM

Z dniem 1 I 2006 r. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych powołał dr. Dariusza Rymara na stanowisko dyrektora nowoutworzonego Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim.

Dr D. Rymar, absolwent Wydziału Historycznego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu oraz studiów podyplomowych w zakresie archiwistyki w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, doktor nauk humanistycznych w zakresie historii (Uniwersytet Zielonogórski), dotychczas pełnił funkcję kierownika Oddziału w Gorzowie Wielkopolskim Archiwum Państwowego w Szczecinie.

5. MIANOWANIA URZĘDNIKÓW SŁUŻBY CYWILNEJ

Rok 2005 okazał się pomyślny dla pracowników archiwów państwowych, gdyż aż sześćcioro z nich przeszło pomyślnie postępowanie kwalifikacyjne uzyskując wymaganą liczbę punktów i dołączyło do grupy urzędników służby cywilnej w archiwach. W dniu 1 XII 2005 r. akty mianowania z rąk Szefa Służby Cywilnej otrzymali: Mariusz Dzieciuch (Lublin), Adam Lajdenfrost (Łódź), Anna Sokół (Kraków), Piotr Strembski (Łódź), Aldona Warzecha (Kraków), Monika Zub (Przemyśl).

M. Podsiadły (Wydział Kadr i Zatrudnienia NDAP)